

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Zsidó felekezeti és társadalmi hetilap.

Előfizetési feltételek:

Budapest, V. Vácrikörut 23.

SZERKESZTI:

SZABOLCSI MIKSA.

hova minden küldemény intézendő.

Egész évre házhoz küldve. . . 8 frt —
Félévre 4 » —
Negyedévre 2 » —
Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN PÉNTEKEN.

Tartalom:

A végtelen kérdés. Irta: Dr. Vázsonyi Vilmos. — A pesti Chevra-Kadisa hete. Szabolcsi Miksaól. — A budapesti zsidók diszoklevele. — A gyarmatosítás Argentiniában. — Dom Pedro, mint a héber nyelv barátja — Hazai hírek — Külföldi hírek. — Hírdetések.

Melléklet:

Anthologia a zsidó klasszikus költőkből. Irja: Makai Emil. — Magyar zsidó családok. Irja: Dr. Lázár Béla. — Arnsteiner ur háztűznőben. Kompert Lipót beszélye — Hírdetések.

Naptár:

Vasárnap (1891. december 13) **5652 Kiszlev**
hó (30 napos) 12-ike. Hétfő 13-ika. Kedd 14-ike. Szerda 15-ike Csütörtök 16-ika. Péntek 17-ike. Szombat 18-ika. Hetiszidra: **Vajislach.** Haftorah: Hosea 11. fejezete.

A végtelen kérdés.

A télovázás, a félénk télenkedés mindig talál elég okot álláspontjának védelmére. Magára ölti az óvatos körültekintés, a meggondolt bölcsesség diszes köntösét és e pompában mutatkozik a misera plebs contribuens előtt, mely készséggel fizeti továbbra is az elismerés és csodálat contributióját. A mióta a magyar zsidóság megvivta nagy harcát emancipációjáért, vezérei egyebet sem tettek, minthogy begyakorolták a türelmességben, nyugodtságban és megadásban és ha ez a három kiváló tulajdonság valóban a bölcsesség alkotó eleme, úgy ma a zsidóság a tömeges bölcsesség bámulatra való mintaképe

Kerülni minden harcot: az emancipáció óta ez a kiadott jelszó. E jelszó helyességének igazolására mindig van anyag; mindig van ok, mely a küzdelmet időszerűtlennek tünteti fel; mindig van akadály, mely sikerét kétségessé teszi. Az éles szemek soha sem látják tisztának a láthatárt, valami kis felbőg mindig fennakadnak, melyből jóslásuk szerint okvellenül rettenetes fergeteg keletkezik, mihelyt kilépünk a küzdelmek szabad terére. Igazán bámulom azt a genialitást, melyet azok, akik a zsidóság vezetésére volnának hivatva, a kifogások kitalá-

lásában kifejtettek. Ha e genialitásukat a vezérlet feladatainak teljesítésére használták volna fel és nem a vezérlet kötelességeinek kikerülésére, valóban kitűnő eredményeket értek volna el és a magyar zsidóság állapota kevésbbé kiellen és vigasz nélküli volna, mint ma.

Nem az a szomorú a magyar zsidóság életében, hogy törekvései meghiusulnak, hanem hogy egyáltalán nincsenek törekvései. Nem az a baj, hogy küzdelmeiben vereséget szenved, hanem hogy nem mer küzdelembe bocsátkozni. Más felekezet győzött, vagy bukott a harcban, mi meg vagyunk verve a harc előtt. Csak kicsinyes családi perpatvarra van erőnk, de nem tudjuk képességeinket összeszedni, hogy megindítsuk és megnyerjük nagy perünket a társadalmi előítélet, az állami igazságtalanság ellen és felemelkedjünk a többi felekezet magaslatára.

Mindez eszembe jutott akkor, midőn a három bevett felekezet ünnepéről szóló tudósításokat olvastam. Nemrégiben ünnepet ülték az unitáriusok és most a két nagy protestans egyház tart zsinatot. A kis unitárius egyház, mely számra nézve a magyar zsidóságnak még csak tizedrészét sem képezi, a társadalom és az állam elismerésének birtokában, örömmel ültetett ünnepet. Sok megpróbáltatáson, nehéz harcokon ment keresztül, de most kitarló küz-

delmeinek eredményét élvezheti; meg van a maga szabad szellemű autonómiaja, felekezeti ügyeibe senki sem avatkozik, háttérbe senki sem szorítja, sérteni senki sem meri és képviselője ott ül a főrendek között. Vele szemben a zsidóság impozans tömege, mely nemcsak számával léphet sorompóba, hanem nagy intelligenciával is rendelkezik és mégis e sokszor nagyobb felekezet megaláztatást megaláztatás után szenved, szervezetlenül szabad prédája minden hatósági szeszélynek, az állam fejének fogadtatásai alkalmával a szégyenteljes visszalökés osztályrésze és gyalázata betetőzését leli abban, hogy a főrendiházban mint felekezet képviselve nincs. Ez az ellentét egy kissé gondolkodóba ejt és megrendíti azt a szilárd bizodalmat, melyet a vezetés bölcsességébe vetettünk. Olyan vezetés mellett, mint a mienk, az a kis felekezet szertemállott volna a támadások ismétlődő hatása alatt; ami előre vitte, fenntartotta, diadalra vezette: az vezetőinek szilárdsága, bátorsága és harczkészsége volt.

A két protestans felekezet sem tekinthetne vissza oly nyugodt meglegegedéssel és önérzettel szabadságának száz éves multjára, ha a miénkhez hasonló vezetés jutott volna neki osztályrészül. Ki tudta vivni azt, hogy az ország miniszterelnöki méltóságát protestáns is elnyerhesse, elérte, hogy az országgyűlés mindkét házában elnöki székében protestáns vallású férfi ül, míg mi mint elérhetetlen szép kort sóvárogjuk azt az időt, mikor egy zsidó is lehet — budapesti egyetemi rendes tanár. De nincs is szakadás a protestans egyházak egyikében sem, sőt akél, századokon át különvált egyház egymáshoz közeledik, testvériesen ölelkezik; míg az évszázadokon át egységes zsidóságban az ádáz testvérharcz dul és immár ott vagyunk, hogy a zsidóság különváló két részre szakad.

Ez ma a helyzet. Ezek a küzdelem nélkül eltöltött évtizedek gyümölcsei.

Ennél nagyobb vereséget semmiféle rossz eredményű küzdelem sem eredményezhetett volna. A zsidóság mai helyzete parancsolólag követeli, hogy vagy vezérei változtassák taktikájukat, vagy a zsidóság változtassa — vezéreit. A végtelen kérdésnek már egyszer végére kell

járni, a szervezetlenség hátrányait, az egyenjogúság hiánya okozta szégyent örökké nyugodtan elviselni nem lehet.

A kifogások mesterei hálás szívvél nyakába borulhatnak az orthodoxiának. Ez szolgáltatja számukra a kifogások legremekőbb példányát: a szervezetért nem lehet semmit sem tenni, mert utjában áll az orthodoxia ellenzése. Nem akarok ismétlődésekbe esni. — Többször megírtam és bizonyítottam már e lapok hasábjain, hogy a congressusi zsidóság külön szervezkedése a mai helyzeten csak javíthat, hogy a szervezet kettőssége nem bontja meg a hit egységét. De hát elismerem, az orthodox mumus emlegetése kifogásnak megjárja és jól használható. Azonban teljes felekezeti egyenjogúságunk ügyében ez a kitűnő kifogás elesik, mert szándékosan rosszul tájékoztatja magát, aki azt állítja, hogy az orthodoxia a tisztán a felekezeti egyenjogúságért megindított harcban az akadály és ellenség szerepét játszaná.

Az agitáció súlypontját tehát át kell tenni a felekezeti egyenjogúság kérdésére. Itt a této-vázás nem talál kifogást, a félnétség nem talál mentséget, a gyámoltalanság nem játszhatja a bölcsesség szerepét. A zsidóságnak, mely emancipációja óta nem jelent meg jogait követelve az országgyűlés előtt, fel kell lépnie, követelnie kell egyenjogúságát, mely számánál, értelmiségénél, gazdasági jelentőségénél és hazafias érdemeinél fogva megilleti. A felekezeti egyenjogúság legyen a közel jövő jelszava! Evvel szorítjuk sarokba a kifogások genialis mestereit, evvel azt a kormányt és pártot, mely nagy önérzettel hordja a szabadelvűséget — szájjában.

Előttünk állanak az országos választások. Minden jel arra mutat, hogy a pártok nagy és heves mérkőzésre készülnek. Az élehetlenség netovábbja volna, ha a zsidóság e helyzetet fel nem használná. Még a választások előtt döntő lépésnek kell történnie az egyenjogúság érdekében, még a választások előtt kényszeríteni kell a kormányt, hogy e kérdésben szint valljon. Nem lázítom a zsidóságot felekezeti politika csinálására, mert az egyenlő jog követelése harc a demokráciáért és nem felekezeti politika. Egyenlő jogunkat követelnünk kell

még a választások előtt és bármi legyen fellépésünk eredménye, csak olyan képviselőre adjuk szavazatunkat, aki egyenjogúságunkat programjába határozottan felveszi. Aki másra szavaz, az saját gyalázatát szavazza meg.

A küzdelem nélkül eltöltött évtizedek a zsidóságot megbontották, küzdelemre van szükség, hogy újra egybeforrjon.

D.r. Vázsonyi Vilmos.

A pesti Chevra-Kadisa hete.

A tiszteletreméltó férfiak közt, kik f. hó 6-ikán a 3 évről 3 évre bekövetkező ünnepélyes felvételek megnyitására a Chevra-Kadisa szent diszt öltött nagy termében összejöttek, mielőtt magasztos munkájukhoz láttak volna, a Chevrák és különösen a pesti Chevra-Kadisa kora fölött élők kis vita támadt, melynek Reusz Károly elnök, a buzgók e legbuzgóbbja a következő, elmondóját roppant mód jellemző megjegyzéssel vetett véget: »Ah, mit! nekem nem imponál e tekintetben sem a tudós, sem tudománya. Buvárkodhatnak, kutathatnak, írhatnak száz szekernyi könyvet a kérdéstről, hogy hol, mikor támadt a Chevra-Kadisa intézménye; engemet nem győznek meg és nem terelnek el attól a nézetemtől, hogy a Chevra-Kadisa nem támadt, azt támasztani nem kellett, hanem eo-ípo megvolt mindenütt, hol zsidók telepedtek le. Mert lássák, uraim, mindenütt, ahol együtt lakott egynehány zsidó, ápolták-e a szegény betegeket? Természetesen, hisz a betegek ápolása a zsidóságnak egyik legfontosabb parancsolata. Eltemették-e tisztességesen halottjaikat, szegényt és gazdagot egyaránt? Természetesen, hisz a talmud a jótétemények legnagyobbikának mondja ezt, mert a halottal tett jóért az ember viszontszolgálatra nem számít. Segítették-e munkaképtelen aggastyánjaikat, az özvegyeket és árvákat, és a hol csak tehették, minden segélyre szorultat? Természetesen, hisz ez az a »cedoko ugemillusz chaszodin«, mit a zsidó mindig kötelességnek hirdetett, mi a zsidóval veleszületik és a mi egész történetén át elválhatlan kísérője. Ha mindez áll, pedig szentül áll, akkor áll az is, hogy a Chevra-Kadisa oly régi, mint maga a zsidóság, és ha nevét csak később találták is fel, de lényegében megvolt és érvényesült mindig és mindenütt, hol zsidók laktak.«

Egészben véve igaza van az örökké ifju, hófehér fejű, de lángoló lelkű öreg urnak és magyarázatával el volna ütve a még mindig nem tisztázott kérdés, hogy hány éve áll fenn a pesti Chevra Kadisa? Annyi év óta, a hány év óta itt zsidó családok laknak. És minthogy a pesti zsidóság 1794-ben már rabbit is szerződttet, (Wahrmann Izraelt, Wahmann Mór és Sándor nagyatyját, ki előbb rabbi volt Bodrog-

Keresztúron, Zemplén megyében), bizonyos, hogy már akkor a Chevra-Kadisa is fennállott. A hátramaradt régi Chevrakönyvek — mint ezt a három év előtti felvételek alkalmából kimutattam — tényleg 5554-ig (azaz a rendes időszámítás szerint 1794-ig) vezetnek vissza és valószínű is, hogy az a néhány család, mely itt letelepedési jogot nyert, egyszerre községet alkotott, Chevrát teremtett és rabbiságot kreált. De nincs kizárva az sem, és a kik ezt állítják, szintén írott documentumokra hivatkoznak, hogy a Chevra már előbb is fennállott, úgy hogy igaza lehetett dr. Kayserling rabbinak, ki a három év előtti záróünnep alkalmából ünnepelte meg beszédében a Chevra Kadisa 100-adik évfordulóját. Igazuk lehet azoknak is, kik a mostani felveteleknél jubilálnak és igazuk lehet majd azoknak is — sőt szerintem csakis ezeknek lehet igazuk — kik a századik évfordulót majd csak a 3 év utáni felvételekkor fogják megtartani. Mindenesetre okos egy évforduló, mely 3 felvételnek szolgáltat ünnepelni valót. Hat évig elhuzódó évfordulót még csak drága magyar hazánk ismer, mely a milleniumot megünnepelhetne volna már 1889-ben, a melyet azonban csak 1895-ben fog igazában megülni.

*

Nem szeretném, ha félreértlenének. A pesti Chevra Kadisa egyik egyedüli vonzó ereje, működése, és ez oly nagy, hogy reklamra, csatlétekre nincs semmi szüksége. A felvételnél öhajtlók nagy száma, igaz, első sorban maguknak a jelentkezőknek válik becsületére, de legnagyobb dicsérete az intézménynek, a tisztán zsidó intézménynek, mely korunkban ily hódításokra képes.

A 600-at túlhaladta az ujonnan felvett tagok száma, midőn e sorokat írom és nincs kizárva, hogy elérje az ezret, sőt hogy ezt is meghaladja.*) Az előjegyzettek száma oly nagy, hogy a felvételi bizottság jónak látta a felvételek idejét két nappal megtoldani, úgy, hogy csak 15-én este tarthatják majd meg a záróünnepélyt.

A felvételi díjak nagysága körül a legtöbb jelentkezővel, mielőtt a felvételi bizottság elé lépne, a mellékszobában alkudozások folynak, de akadtak, kik csekélynek találták a rájuk rótt díjakat és azokat megkésztetették, vagy még ennél is nagyobb összeggel járultak a Chevra emberbaráti céljai előmozdításához. Ilyen adakozót rendesen lelkesen megjeleneznek, a Chevrának magának azonban ennél nagyobb dicséretére válik elnézése, melyet érdemes szegényekkel szemben gyakorol és kiknek díjjait a minimumra leszállítja, vagy egész díjtalanul veszi fel őket.

*) A hitközségi tagok száma ugyanez idő alatt 410-zel szaporodott, a többi új tagok már előbb is a községhöz tartoztak. A Chevrának tagja ugyanis csak az lehet, a ki már tagja a hitközségnek. A hitközségi felvételek szintén a Chevra-Kadisa helyiségében történnek.

De ennél is nagyobb becsületére válik szigora, melyet bizonyos elemekkel szemben gyakorol.

Csak éppen ma a következő párbeszédnek voltam tanúja,

A felvételi bizottság egy előkelő tagja, ki éppen soron volt, hogy a jelentkezőkkel az alkudozásokat vezesse (mik mindig egy mellékszobában folynak) egy finom öltözetű, vastag aranylánczos és vagy 10 gyémántgyűrűs urral állt szóba, ki a Chevrába való felvételét óhajtja.

— Becses nevét, kérem?

(A kérdezett megmondja nevét)

— Foglalkozása, ha szabad kérdezniem?

— Tőkepénzes vagyok.

— Mennyit óhajt fizetni?

— 50 forintot.

— Mint tőkepénzes tán 100-at is adhatna?

— 100 sok lesz, de pótolom még 20 frttal.

— Jól van, majd jelentem a bizottságnak, tessék addig itt várni. Apropos; megnevezhet tán egy előkelőbb embert, ki önt ismeri, mert nekem nincs szerencsém, a bizottság pedig követeli, hogy legalább egy általa ismert férfi ajánlja a felveendőt?

— Van, igen, csak hogy az nem fog ajánlani; különben jobb, ha magam megmondom, mert hát én, kérem szépen, én, tetszik tudni, én vagyok . . .

— Sajnálom, de ebben az esetben be nem jelenthetem.

— Megadom a 100 frtot.

— Ne tegye ki magát a visszautasításnak, mert

— Adok 150 frtot.

— Lehetetlen, a Chevra hirneve ,

— Adok 300 frtot.

— Egész vagyonáért sem. Alá'szolgája!

*

A felvételi bizottság elé járulók legtöbbször a szent elfoglaltságnak egy neme vesz erőt, mit tán nem is annyira a felvétel rövid szertartása (meg kellett rövidíteni, különben a bizottság hetekig ülésezhetnék, hogy a jelentkezőket mind felvegye) mint a terem berendezése és az egész sceneria okoz. A patkó alakba felállított asztalokon vagy harmincz, becsesebbszél becsesebb ezüst girandolokban több mint száz gyertya lángja ünnepies világosságot terjeszt szét, ami csak emeli a fényt és ragyogást, melyet a falakra aggatott, gazdag aranydiszítésű frigszekrény-függönyök (poróchesz) terjesztenek és melyek a belépőben okvetelnül áhítatos érzéseket keltenek. E függönyök, melyek különben vagyont képviselnek, már nagy műértékű és érdekes felirataiknál fogva is külön tanulmányt érdemelnek. Különösen áll ez az ó budai impozáns templom függönyeiről, melyeket az ottani hitközség, — a pesti hitközség anyja — készségesen bocsájtott ren-

delkezésére a pesti Chevrának, melynek virulását, folytonos nagyobbodását irigység nélkül, sőt igaz örömmel szemléli. Egyik százéves ilyen poróchesz aranszövésű gobbelinből készült, melyről azt őrizte meg a lokális traditio, hogy II. Jézsef császár bölcső-takaróját képezte, a héber felirat azonban erről nem emlékszik meg. A girandolok közt drága templomi szerek, serlegek, tóramutatók, csengős tornyok és diszesebbnél diszesebb ezüst mellvérték, mind megannyi a tórah diszítésére készült szent edények (kelé-kódes) hevernek, mellettük a Chevra-Ksdisa hatalmas könyvei, melyek közül néhányan a könyvkötészet valódi remekeit képezik. A hosszú asztalok körül ünnepies csendben a hitközség és a Chevra legjobbjai közül választott nagy bizottság ül és fenn a diszhelyen a Chevra ősz elnöke. Ez a belépőt, kit mindig egy bizottsági tag karonfogva vezet a gyűlés elé, nyájas szavakkal magához inti és tudatja vele, hogy a gyűlés egyhangulag tagjául fogadta és elvárja tőle, hogy a szent célokat követő egyesületnek becsületes, buzgó tagja leend. »E kézzszorítással testvérül fogadjuk önt: ochinu ató, ochinu ató!« (testvérünk vagy, testvérünk vagy). Az ochinu ató, gratulálok, mazol tóv (jó szerencsét) felkiáltások most mindenfelől hangzanak az új tag felé, mindnyájan a milliomos, a tudós, az országos nevű férfi kivétel nélkül szívélyes kézzszorítással üdvözlí a felvett munkást, házalót. E pillanatban, ott azon a ponton valóban testvérek mindannyian. Sokakra, kik a mellékteremben hosszan alkudoznak a felvételi díjak nagyságán, a sceneria és maga a felvétel oly hatással van, hogy a gyűlés előtt maguk toldják meg a díjat és a Chevra különféle intézményei javára adakoznak.

*

A felvételi bizottság tagjai két részre oszlanak. Olyanokra, kik az egész felvétel ideje alatt, mely naponta 6 órán át tart, ott üléseznek (legtöbbször nagy áldozat ez, melyet azonban örömet meghoznak a nagy cél kedvéért) és olyanokra, kik egy-egy napra vannak meghíva. Ezek is odaadással teljesítik tisztjüket, mindnyájuknak azonban világító például szolgál az elnök fáradhatlan buzgalma. A felvételek egész ideje alatt egyellenegyszer sem helyettesítette magát, minden új taghoz beszédet intéz, és a sokszor élénk tárgyalásokat (minden egyes felvétel előbb a nyilvános megbeszélés tárgyát képezi a bizottság tagjai közt) szintén egymaga vezeti.

Felvételről felvételre a Chevra kiszemel magának egynehány a tudomány, az irodalom, a haza, a felekezet, a község, vagy maga a Chevra körül érdemeket szerzett férfiakat, kiket előzetesen a Chevra kötetlékébe való belépésre felszólít és kiket arról is értesít, hogy tiszteletből óhajtja őket kebelébe fogadni. Ezek ünnepélyes felvétele képezi rendszeren a felvételek bevezetését és most is, miután az elnök f. hó 6-án

délelőtt a fent leírt teremben a gyűlést rövid beszéddel megnyitotta, dr. Mezei Ferencz, a Chevra derék titkára volt az első, kit az elnök a gyűlés hangos éljenzése közt, a Chevra tagjának deklarált Dr. Mezei válaszában a zsoltár szavaira utalt, melyek eszébe jutnak mindannyiszor, valahányszor e kitűnő férfiak gyűlésében helyét elfoglalja. »hogy im a fejedelmek mellé ültetett, népe fejedelm i mellé«. A kitüntetés, mely most érte, még csak szorosabban fűzi a nemes testülethez, melynek munkásságát szenteli és melynek szolgálhatni büszkeségét képezi. — A másik tiszteletből felvett új tag Lazarus Adolf tanár, a hitközségnek oly hamar nagy kedveltségre szert tett, új főkéntora volt. »Isten önt« szólt hozzá intézett beszédében többek közt az elnök, »Isten önt azzal a megbecsülhetlen adománnyal áldotta meg, hogy bennünk az áhitat szent hurjait reszketeti meg, sőt gyönyörű imája gyakran könyekig hat meg bennünket. Kedves főkéntorunk, itt minálunk egészen más dolga lesz, mert a mi feladatunk *könyeket száritani*«. (Hosszantartó éljenzés). Lazarus főkéntor válaszával kis meglepetésben részesítette a gyűlést, mert megmutatta, hogy nemcsak mint imádkoztató ritkítja párját, de jeles mint hitszónok is. Bibliái, talmudikus és midrasbeli idézetekben és szép magyarázatokban gazdag beszédben méltatta a Chevra működését. Nagy tetszést aratott diétóját a pesti Chevra vezetőire, jóltevőire mondott áldással zárta be. — Dr. Blau Lajos, a szeminárium alsó tanfolyamának talmudtanára és több kiváló munka szerzője, szintén meleg szavakban mondott köszönetet az őt ért tiszteletért és kifejtette, hogy a pesti Chevra-Kadisa olyan, mint a torah maga, melyről 1500 év előtt egy amóra azt jegyezte meg, hogy a kezdete jótékony-ság és a vége is jótékony-ság. Kezdetében a meztelen (Ádám) felruházása, végén a halott (Mózes) eltakarítása. — A negyedik tiszteletből felvett új tag Sturm Albert a »Pester Lloyd« szerkesztőségi tagja, ki lapunknak is dolgozótársa és kinek tollából csak mult-heti számunkban közöltünk egy remek vezércikket, éppen a pesti Chevra-Kadisáról. Sturm beszédében már azért is rendkívülinek mondja a Chevra részéről neki szánt kitüntetést, mert új jogokat ruház rá, anélkül, hogy új kötelezettségeket is róna rá. — Elnök közbeszól: Dehogy nem. Sőt sokak és nagyok a köteleességek. — Sturm: Bocsanat, a mellett maradok, amit kijelenteni szerencsém volt. A kötetességek, mikre az igen tisztelt elnök ur céloz, reám nézve nem újak, rég gyakorlom őket. »Mert én mindig büszkén vallottam magamat zsidónak (éljenzés) és belső megelégedéssel konstátalom, hogy lelkiismeretesen teljesítettem a köteleességeket, miket zsidó voltom reám ró. Nem újak tehát előttem e köteleességek, de azért őszintén megvallom, hogy kimondhatatlanul jól esik lelkemnek, hogy e köteleességeket a jövőben mint a Chevra Kadisa, eme igazán szent egyletnek tiszteletből megvá-

lasztott tagja teljesíthetem. Egyik legszebb kitüntetés ez, mely engemet felekezetem részéről érhetett. — Dr. Schiller Zsigmond a »Pester Lloyd« helyettes szerkesztője szép szavakban mondott köszönetet, hogy a pesti Chevra-Kadisa, melynek mindig igaz tisztelője volt, tiszteletbeli tagságra méltatta és igéri, hogy rajta lesz, hogy e nagy tiszteletre méltó is maradjon. — Dr. Kármán Mór, a hírneves paedagogus, dr. Munkácsi Bernát, a hitközség kitűnő tanfelügyelője és akadémiai tag, és Szalmári Mór író, az »Egyetértés« segéd-szerkesztője, kiket a Chevra szintén tiszteleti tagjainak választott, csak később jelentkeztek felvetelre.

Pénték délben megszakitották a felvételeket és csak vasárnap reggel fogják újra folytatni.

Szabolcsi Miksa.

A budapesti zsidók diszoklevele.

Sokat emlegették az utolsó időben, különösen dr. Hirschler Ignác halála óta (az ügynek feszegetése tudvalevőleg oka volt, hogy Hirschlernek ott kellett hagynia a pesti hitközség elnöki állását, miután azt lapunk 47. számában megírtuk), a **zsidó iskolaalap kérdését**. A zsidók rakták össze, de rendelkezik fölötte a kormány a zsidók nélkül — igaz, tisztán zsidó kulturális célokra. Azóta többen intéztek hozzáunk kérdést, hogy tulajdonképpen mi az iskolaalpnak első eredete. Meglehetősen ismeretes ugyan, hogy a pénz a sarzból származik, melyet Haynau a »rebellis« pesti és óbudai zsidókra követelt, mégis őszintén örvendtünk, midőn a napokban a 48-as kiállításban ráakadtunk Haynauak vonatkozó rendeletére — csak azt sajnáljuk, hogy eddig oly kevesen ismerték a pesti és óbudai zsidók báziságának e valóságos diszoklevelét, melyet kiállított németül maga a bresciai hyena és a mely teljes szövegében így hangzik:

Kundmachung.

Die beiden Judengemeinden in Pesth und Alt-Ofen haben ihr mehftältiges wahrhaft schändliches und gesetzwidriges Benehmen im Allgemeinen, insbesondere aber durch mehrere Begünstigung und Unterstützung der Sache der Rebellen gegen ihren rechtmäßigen Kaiser und König auf eine so offenkundige Weise an den Tag gelegt, daß ich mich deshalb bewogen finde zur wohlverdienten Strafe derselben, sowie zur Warnung anderer Gemeinden eine Requisition an Matroues- und sonstigen Ausrichtungsorten, und zwar für Pesth und Alt-Ofen zu gleichen Theilen aufzuerlegen.

Die Strafrequisition hat zu bestehen in:

Vierzigtausend Stück Infanterie-Mänteln,

Achtausend Stück Kavallerie-Mänteln,

Vierzigtausend Stück Infanterie-Pantalon,

Sechzehntausend Stück blauen Infanterie-Pantalon,

Achttausend Stück dunkelgrüne Kavallerie-Pantolons,
 Zwölftausend Stück Kavallerie-Überzughosen,
 Sechzigtausend Paar deutschen Schuhen,
 Zwanzigtausend Paar ungarischen Schuhen,
 Fünftehtausend Paar Halbstiefeln,
 Sechzigtausend Stück Hemden,
 Sechzigtausend Stück Gattthen,
 Zwanzigtausend Stück Halsbinden,
 Sechzehntausend Stück Halsflören, sämtliche in fer-
 tigem Zustande. Ferner in
 Sechzehntausend Ellen graumelirten Tuch,
 Dreißigtausend Ellen weißen Tuch,
 Achthundert Zentner Sohlenleder,
 Vierhundert Zentner Oberleder,
 Dreihundert Zentner Brandsohlen-Leder in Materiale.

Diese Sorten sind in gleichen Partien, u. zw. die
 erste Rate ein Monat vom heutigen Tage an gerechnet,
 und dann von 14 zu 14 Tagen in der Art an die wieder
 zu Alt-Ofen zu etablirende Montours-Kommission einzulie-
 fern, daß binnen 6 Monaten das ganze Quantum abgege-
 ben sein muß. Im Falle als an einem oder dem anderen
 Termine eine Verspätung in der Einlieferung irgend einer
 Sorte eintreten sollte, ist der betreffenden Gemeinde für
 jeden Tag eine Strafcontribution von 500 Gulden in
 klingender Münze vorzuschreiben, und alsogleich von dersel-
 ben hereinzubringen, sofort an die Hauptoperationscassa
 abzuführen.

Sollten aber ungeachtet dieser eingezahlten Strafcon-
 tribution dennoch die Ratenauflieferungen nicht eingehalten
 werden, so ist beim Eintritt des nächsten Termins aufs
 Neue wieder der Betrag von 500 Gulden pro Tag vorzu-
 schreiben und in dieser Weise bis zur gänzlichen Abliefe-
 rung in der Art vorzugehen, daß für den Tag eine dop-
 pelte, dreifache, u. contribution werden kann.

Ferner haben die genannten Judengemeinden u. zw.
 binnen vier Tagen für das Sanitäts-Bataillon ebenfalls
 ohne irgend einer Vergütung

100 (Einhundert) Pferde,
 Zweiunddreißig Paar Geschirre,
 Hundert neunzig sechs Rumeter, und
 Fünfundfünfzig Stück Sattel abzuliefern.

Wovon zur allgemeinen Wissenschaft die Verlaut-
 barung geschieht.

Hauptquartier Pesth, am 19. Juli 1849.

Haynau m. p.

Feldzeugmeister und Armee-Ober-Commandant.

*A sarczol később pénzzé változtatták, de a pénz
 felséges királynak kegyelme alappá varázsolta zsidó
 kulturális célok javára.*

*Az érdekes »Kundmachung« Ruzsicska Ármín an-
 tiquárius tulajdona, ki azt több érdekes 48-as gyűj-
 teménnyel együtt, nem tudni miért, a 48-as kiállításról
 visszavette.*

A gyarmatosítás Argentiniában

Dr. Rosenau Albert consul, ki Argentiniái ut-
 járól a minap érkezett vissza Berlinbe, a »Jüd. Pressé«-
 ben ismerteti a Hirsch báró gyarmataira kivándorolt
 orosz menekülők sorsát. Az érdekes közleményből ad-
 juk a következőket:

Való igaz, hogy Argentiniában a telepítvényesek
 ágyát nem rózsákra vetik meg és a kinek elég vagyona
 van, jobb, ha nem megy oda; de a munkához szokott és
 arra utalt emberek szép jutalom kecsegteti. Természe-
 tesen a jól fizető munkához elegendő akarat és erő is
 kell. Az éghajlat, egyes olyan tartományok, mint Salta
 és Jujuy kivételével, kitünő, a tartózkodás különösen
 Chocaban igen kellemetlen de hát e vidékről a kíván-
 dorlók csak faszükségletüket fogják beszerezni.

Az eddigi coloniák kezdettől fogva prosperáltak,
 különösen a »Concordia«-tehenészet, ahol a gyarmato-
 sok igen szorgalmasak a »Misiones« gyarmat, mely
 kiválik bőségével. Az Alliance Israelite-nek szintén van
 egy »Palazios« nevű gyarmata (a Pr. szerint ezt vagy
 3 évvel ezelőtt Simmel Zsigmond alapította.)

Hogy az éghajlat milyen, azt meg lehet itélni ab-
 ból, hogy az olasz bevándoroltak télen-nyáron a szabad
 ég alatt alusznak. — Az érkezőknek mindenesetre meg
 kell elébb szokniok, amihez az eddigi tapasztalatok szerint
 két év szükséges. Dr. Rosenau, a közlemény írója maga
 is ismer olyan gyarmatosokat, akik alig némi vagyonnál
 telepedtek le s ma 20, sőt 100,000 márkás ingatlanok urai.

De az mégis baj, hogy a bevándorlók túlnagy igé-
 nyekkel és illusiókkal érkeznek. Különösen a husszük-
 ségletet panaszozzák fel anélkül, hogy tekintetbe vennék
 azt, miszerint a paraszt általában nem eszik mindennap
 húst, és nagyon kívánják a zöld főzeléket is, mely Ar-
 gentiniában olyan drága, hogy a legvagyonosabb embe-
 rek is ünnepi eledelnek tartják.

A mosquito-legyek és a férgek, igaz, hogy az ér-
 kezőket nagyon molesztálják, de lassankint meg lehet
 szokni őket, úgy az ellenük való védekezést is. A gyermek
 halandóság nem oly nagy — mint híresztelték — és
 Paraguay meg Misiones már 20 éve, hogy színét sem
 látta a sárgaláznak.

A Buenos Ayresi német-zsidó hitközségnek elnöke,
 Kremer nagyon kezére jár az orosz menekülőknek.
 Buenos Ayresben van portugál és lengyel község is.
 A fizetéstelen rabbit (honorable rabbi) Joseph Hen-
 rynek hívják, a felesége született keresztény, de a zsidó
 hitre tért.

A jobbra Spanyolorsból álló lakosság, melynek
 vallásos volta ismert, nem igen jó szemmel nézi a zsi-
 dókat és nincs kizárva annak eshetősége, hogy az orosz
 zsidó menekülőknek nagy tömege a lakosságnak ellen-
 szenves magatartását fogja földidézni.

A földet a tömeges és a nagy vásárlások folytán
 Hirsch báró elég olcsón szerezte meg. A parcellázott

területrészekhez a vagyonosabb bevándorlók bevásárlási áron jutottak. A vagyontalanok jó darab földet, szántó-vető eszközöket, teheneket s naponkinti élelmet stb. teljesen díjtalanul kapnak; ezenkívül a cséplésre és őrlésre stb. minden község gőzgépet kap.

A befektetett tőkét 3 százalékkal kamatosítják és a gyarmatos 5 év múlva kezdi meg az amortizációs törlesztést. A gabonát Hirsch báró hivatalnokai vásárolják meg s a haszon mind azon tőkéhez lesz csatolandó, melyet a gyarmatok kiépítésére fordítanak.

Minden gyarmat számára gondoskodtak orvosról, kórházról és gyógyszerházzal, de elegendő alkalmas orvosi erő még nem áll rendelkezésre. Hirsch báró csak nem rég küldött néhány mérnököt és orvost Argentiniába. Dr. Löwenthal, a vállalat vezetője, maga is okleveles orvos, ki azelőtt az egészségügy tanára volt Lausanneban. Ideális gondolkozásu, nehéz és felelősséggel terhes állásáért hevülő férfiú, aki természetesen csak most tanul bele nehéz hivatásába.

Az igaz, hogy a kolonisták nem találtak érkezéskor kész házakra és így a kényelmet nélkülözniök kellett; de így lesz ez minden alakulandó gyarmatban, mert Buenos Ayres nem rendelkezik egy európai város kényelmi eszközeivel.

A vezetők Argentiniában elkövetnek minden lehetőt, hogy hivatásuknak megfeleljenek, de minden kezdet nehéz és mi emberi, hiányos. Csak az igényeket nem szabad túlmagasra szabni.

Dr. Rosenau végül azt tanácsolja az orosz zsidóknak, hogy amíg lehet, csak maradjanak otthonukban, de ha kiüldözik őket, vagy hazájukban az elpusztulás veszélyének volnának kitéve, forduljanak Argentína felé, mely mindenesetre menhelyük lesz a legvégső szükségben.

*

Több előkelő pétervári férfiú azon kérelemmel fordult az argentiniai sajtóhoz, hogy az orosz zsidó bevándorlásról nyilatkozzék. A megkeresett újságok egyike az »El Amigo del Pueblo« (A népbárát) mely Concordiában jelenik meg, igen kedvező választ adott, melyet a »Woschod«, az orosz zsidók lapja, szószerint közöl. A hosszabb közlemény lényegét a következőkben adjuk:

A bevándorlás az argentinaiakra nézve kívánatos, mert az ország 3,100,000 □ kilométernyi területén csak 5 millió lakosságnak van otthona, holott az ország egyes részei oly termékenyek, hogy 220 ember is szépen megélhetne egy-egy □ kilométeren. A felekezeti és fajgyűlöletet Argentiniában nem ismerik (A fentebb tudósítás nem nyilatkozik ily határozottan. — Szerk.) s az embereket csak képességeik és munkájuk után ítéli meg. A bevándorlók azonfelül néhány év múltán teljes egyenjogúságot nyernek a benszült lakosággal.

Ha azt akarják, hogy a tervbe vett gyarmatosítás megteremje jó gyümölcsöt, akkor hasznavehető földmivelőket és kézműveseket kell letelepíteni, akik mindenkor meg tudnak majd élni. A letelepítetteknek azonban kell majd lenniök, hogy teljesen a s simillaló djanak minden különködő szokást levetkőzzenek, és hogy államot ne képezzenek az államban. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy a bevándorlók háborítlanul gyakorolhassák őseik vallását. Az ország nyelve a könnyen elsajátítható spanyol nyelv, az éghajlat a lehető legkedvezőbb.

Ugyanily értelemben nyilatkoznak a már kivándorolt orosz zsidók Európában maradt rokonaikhoz intézett leveleikben, melyekből a »Hameliez« néhányat közzétett.

Dom Pedro, mint a héber nyelv barátja.

E hónap elején hunyta le Brazília excsászára örökre szemét. Távolságától, a modern Babelben szállt el nagy lelke a világtörténelem egyik legnemesebb uralkodójának, aki tragikus sorsának magvait végtelen jóságában, korszakot alkotó humanizmusában vetette el. Szabadságot adott birodalma rabszolgáinak, s a kiket hasonló emberekhez kívánt tenni önmagához, azoknak képviselői taszították le trónjáról,

Hanem hát nem a mi hivatásunk őt e téren méltatni. Igazságosztója a történelem lesz. Amiért mi szűkre szabott hatáskörünkben meggyújtjuk az emlékezés mécsét, az a szomorú végű uralkodónak minden szépet és nemeset felölelő lelke és szeretete ahoz az ősi nyelvhez, melyet mi magunk is hovatovább feledésbe hagynánk jutni, ha nem őrizné vallásos életünk forrása — a szentírás.

Ritka tény az az uralkodók életében, hogy rokonszenvvel forduljanak azon nép kincsei felé, mely szétszórátása után ivadécai által száz, meg száz emberöltő folyamán hirdette a szabadság gondolatát; de még ennél is nagyobb csodaszámba megy az, hogy koronás fő bibelődjék el a nyelvvel, mely a saját vérei tulnyomó nagy részére nézve is idegen,

Igaz, Margit olasz királynéről is nemrég szárnyra kelt az a hír, hogy a héber nyelvet tanulja s a mi királynénkat Heine műveihez való szeretete arra indította, hogy kedvencz költője által dicsőített Jehuda Halévi dalait fordításban megismerje; mégis oly különös figyelmet és odaadó fáradságot, tudtunkkal egyetlen ujkori koronás fő sem fordított a héber szellem termékeire s a szentírás nyelvének elsajátítására, mint éppen Dom Pedro.

A lánglelkű fejedelem nemcsak szerette a zsidó irodalom termékeit, de maga is művelői között szerepelt. Azt hisszük vannak még olegen, kik emlékeznek dr. Kaufmann Dávid tudós szem. tanárnak a P. L. egyik októberi számában közzétett gyönyörű cikkére, mely dom Pedróban a fordítót méltatta. De azért talán nem lesz fölösleges elmondanunk, hogy Braziliának császára »Poésies hebraïco-provençaliés« cz. kötetben 4 zsinagogai költeményt adott ki, melyek a középkoriban ott fakadtak a »Provence daltelt mezőin«. Közülük három provence és héber dalok keveréke, me-

lyek egymásba folynak, s a negyedik annak a husvéti héber dalnak a provençe fordítása, melynek ez a refrainje: »Egy gödölye, egy gödölye« (chad gadjo)

Dom Pedro e héber verseket lefordította francia nyelvre, még pedig igen hüen, sok izléssel és az eredetiekkel szembeállítva, szintén lenyomatta. Hogy minő nagy és érdemes munkát végzett ezzel, azt csak az tudja méltányolni kellőleg, aki ismeri a héberre átirat provençe-dalokat, melyeknek értelmét csak nagy nyelvészeti apparatussal lehet kihüvelyezni.

Azonban az elhunyt kiváló uralkodónak a héber nyelvhez és irodalomhoz való szeretetét más emlék is őrzi. Dr. Chotzner tudvalevőleg lefordította a szent írás nyelvére Myrza Scháffi dalait s egy példányukkal kedveskedett a zsidó nyelv koronás művelőjének. A kitünő fordítás dom Pedronak annyira megtetszett, hogy külön kiadást rendeztetett belőle a saját költségén.

Fentemlitett művéből a császár a budapesti rab-biszeminárium könyvtárának is küldött egy példányt, mely a következő felirással van ellátva: »De la part de sa Majeste Dom Pedro II. d'Alcantara.«

Valóban a héber Muzsa is ejtethet egy könyűt a boldogtalan császár sirjára, hiszen olyan emberét vesztette el benne, minő, ki tudja, mikor támad az idők folyásán?

H. S.

Előfizetési felhívás.

Tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetése **december 15-én** lejár, teljes tisztelettel kérjük, méltóztatásának előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Előfizetési feltételek:

egész évre	8 frt — kr.
fél évre	4 frt — »
negyed évre	2 frt — »

Papok, tanítók és községi hivatalnokok:

egész évre	7 frt — kr.
fél évre	3 frt 50 »
negyed évre	1 frt 75 »

Az „Egyenlőség“

szerkesztősége és kiadóhivatala
Budapest, Váczykört 23. sz.

Hazai hírek.

— **A király adománya.** Ő felsége a farádi (Sopron m.) izr. iskola számára 100 frtot utalványozott magánpénztárából.

— *Illetékes helyről vett nyilatkozat* *alapján* kijelentjük, hogy Magyarország herceg-prímásának a nála tisztelettel budapesti katolikus klubhoz intézett válaszában előforduló ezen kitétele »a receptiált vallások egyenlősége« semmiképpen sem akarta negálni vagy sérteni a zsidók jogegyenlőségét. Ő főméltósága tisztán a nem-katolikus keresztény felekezeteknek a katolicizmushoz

való álláspontját fejegette, zsidó vallást akkor nem tartotta szem előtt és reá nem reflektálhatott.

— **Dr. Hirschler Ignác emlékére** a pesti izraelita hitközség, melynek a nagy elhunyt elnöke, de ennél is több: szervezője, mostani rendje megteremtője volt, f. hó 15-én délelőtt 11 órakor a dohányutca nagytemplomban emlékbeszéddel egybekötött gyászisten-tiszteletet rendez. Az emlékbeszédet dr. Kohn Sámuel rabbi fogja tartani.

— **Rabbibeiktatás Debreczenben.** Krausz Vilmos, halasi rabbi, mint annak idején jelentettük, még az ünnepek előtt megválasztották a debreczeni izr. stqn. hitközség főrabbijává. Az új hívek a szép beköszöntő után azonnal ott szerették volna fogni lelkipásztorkat Debreczenben. Hanem hát az nem akarta olyan hirtelen árván hagyni halasi tisztelőit. Végre azonban mégis el kellett érkeznie a válasz órájának és a debreczeni bevonulásnak, mely f. hó 6-án történt meg. Az installáció az egész város ünnepévé nőtte ki magát, melyről a helyi napilapok kimerítően és igen rokonszenvesen emlékeznek meg, sőt a »Debreczen« melynek a filosemitaságot nem szokták a szemére lobbantani, olyan méltatást kanyarított eléje melyet bizvást aláírhatunk mi is és velünk együtt minden magyar érzelmű zsidó. Nagyon helyén való, hogy olyan par excellence magyar város zsidóságának, minő Debreczen, az ígét is magyar nyelven hirdessék. — A beigtatás részleteiről pedig álljanak itt a következők: Az új rabbi elé a hitközségi előjáróság Drucker Mór alelnökkel élén küldöttséget menesztett Kabaig, hol Drucker Mór a főrabbit csinos beszéddel üdvözölte, a talpraesett válasz után a monstre-küldöttség a kabai, püspök-ladányi és szoboszlói községek küldöttségével csatlakozva folytatta útját. Az érkező lelkipásztort a debreczeni pályaudvarban a csaknem teljes számmal kivonult hívei éljenzéssel fogadták, dr. Kemény Mór ügyvéd csinos kis beszéddel üdvözölte, melyre Krausz rabbi röviden és megkapóan válaszolt. A menet ezután hosszú kocsisorban és nagy tömegben felvonult a szt-anna-utcai zsinagógába és ott dr. Popper Alajos mondott »Isten hozott«-at és az előjáróság megbízásából a hitközség nemzeti szellemű álláspontját és kívánalmait lendületes beszédjében körülbelül így vázolta: A debreczeni izr. hitközség túlnyomó többsége valósi tekintetben rendíthetetlenül áll az őseitől örökölt és historailag kifejlesztett talmud-rabbinicus talajon. Hogy ettől hajsza-nyira se térjen el, legfőbb vallási kötelességének tartja — de emellett egyáltalán nem zárkozik el az előrehaladt korszak szelleme s a megváltozott idő és politikai viszonyok parancsolta követelményektől sem. Az általa már létesített s létrehozandó felekezeti, humanisticus, iskolai és egyéb intézményeiben a modern kultúra vívmányait felhasználni óhajtja, de mindezt esakis az ősi vallás tradiczióális keretén belül s azazal teljes összhangzásban kívánja érvényesíteni. A községet igaz, minden hazafini áldozatra kész patriotizmus jellemzi s tagjait apraját, nagyját, öregjét fiatalját lángoló hazaszeretet hevíti. Az ősi vallásához ragaszkodó magyar zsidó község kívánja lenni és maradni mindig magyar szellemmel, magyar jellemmel, gondolkodással és érzelmekkel. Örömeik e napon azért oly nagy, mert meggyőződésük, hogy az új rabbitól ezen aspirációik megvalósítását bizton várhatják és remélik azon nagy szabásu, mély hatásu és a községi élet minden ágát

felöllelő beszéd folytán, melylyel a főrabbi néhány hónappal ezelőtt náluk beköszöntött. De örömmel üdvözlük az új lelkipásztort széke elfoglalása alkalmából azért is, mert sokat várnak tőle: egy új, egy jobb, egy szebb korszak inaugurálását a községben, a lelkes hithuzgalom, a mérsékelt, de folyton növekvő előrehaladás, a nemzeti kultúra iránti lelkesedés korszakát. A templom szószéke nem lesz többé árva — és mi fő — az isten szent igéi, s vallásunk elévülhetetlen örök igazságai hazánk zengzetes nyelvén fognak onnan megcsendülni. — Az elképzelhető nagy hatást keltő beszéd után a mincha imára került a sor. Ezt Krausz Vilmos főrabbi remekbe készült székfoglaló beszéde követte, mely másfél órai időt vett igénybe. A szentirási idézetekkel felített, mely vallásos bölcsesletről tanuskodó és a magyar irodalom gyöngyeiben is bővelkedő szónokainak vezéreszméi a következők: *A vallásos érzelmetek az ősi hagyományokhoz való hűséges és szívs megőrzése* mellett be kell bizonyítani, hogy az ősi hitbe való törhetetlen kitartás nemcsak hogy nem ellenkezik a korszerű haladással és műveltséggel, de ennek legfőbb alapföltétele. A másik legnagyobb feladat a szószékről olyan önzetlen *hazafiságra és magyarságra tanítani* a híveket, mely tettekben és föltétlen áldozatkészségben nyilvánul. A munka harmadik része az iskola vezélése, hol a zsidó papnak a modern tanító és a magyar hazafi köteleességeit együttesen kell végeznie, hogy a jövő nemzedéket vallásos magyar zsidókká nevelhesse. — E beszéd után, melynek kövétésre ajánlatos nemes iránya e rövid extracumból is kiviláglik, a főrabbit üdvöztölték a jelenvolt notabilitások, kik közül kiemeljük a következőket: Puky Gyula kir. táblai elnök, Rázsó Gyula alispán, Simonffy Imre kir. tanácsos polgármester, Beke Mihály árvaszéki elnök, dr. Király Ferencz orsz. képviselő, Materny Lajos ág. ev. lelkész és sok más egyházi és világi hatóság képviselője. Végezetül még, mielőtt a magyarságnak ezen zsinagógai ünnepélyéről szóló referadánkat lezárnók, megemlítjük, hogy úgy dr. Popper, mint az új főrabbi beszédét a zsinagógában *éljenzéssel(?)* fogadták. A helyre való tekintetből ez már ugrás, melylyel a debreczeni zsidók elragadtatásukban egy kicsit elébe vágtak a többi felekezetnek. No de hát majd csak lépést tartanak velük megint, a mint azt ünnepi szónokaik olyan lelkesítő módon ki is fejtették.

— **A keszthelyi hitközség gyásza.** Mint Keszthelyről táviratilag értesítik lapunkat Kohn Salamon, ottani ker. főrabbi 64 éves korában f. hó 10-én jobblétre szenderült. A megboldogult 31 éven át odaadással gondozta hívei lelki világát. Temetése f. hó 13-án lesz. — A gyászcsere még visszatérünk.

— **A főváros negyvenötös bizottságába,** a III. kerület részéről dr. Fataj Adolfot és budai Goldberger Imrét, az V. kerületből Wahrman Mór, Schweiger Márton és dr. Mezei Mór, a VI. kerület részéről Tenczer Pált és a VIII. kerületben dr. Hüvös Józsefet is beválasztották.

— **Diszpolgárság.** Dr. Eullman Sándor, orsz. képviselőt, mint annak idején megírtuk, Fogaras városa diszpolgárrá választotta meg. Az erre vonatkozó szép aquarellekkel ékesített oklevelet Pánczél Károly ref. lelkész e héten nyújtotta át. Kitűnő hitoknnunk tudunkkal hazinkban az első zsidó diszpolgár.

— **Nemes iskolabarátok.** Mátaszalkáról jelentik, hogy néhai Schwarz Mór örökösei, Szalkai Sándor,

Gyula, Emil és Zsigmond az ottani izr. hitközségnek szép darab telket adományoztak, s azon a saját költségükön modern berendezésű iskolaépületet emeltettek, mely már szolgálja is hivatását. Ezenfelül ugyancsak ezen iskolabarátok a városnak is házat és nagy belsőséget adományoztak, oly czéllal, hogy ott felekezetenküli kisdied-övöt emeltessen.

— **A magyarság érdekében.** Aradmegye több községében nincs magyar iskola és Soborsin mezővárosában is 82 magyarjuku tanuló közel volt az eloláhosodáshoz. A bajon azonban ma már segítve van. A napokban megnyitották a magyar iskolát, melynek érdekében — mint nekünk írják — Barth Lajos, aradi tekintélyes iparos fáradozott a legtöbbit, amennyiben nagyobb adománnyal ő a saját kezességéből indította meg a gyűjtést az iskolaépület számára, melyet a minden felekezeti magyarság öröme a napokban avattak fel. Az avatásra természetesen Barht is meghívták és méltó ovációkban részesítették.

— **Jótekonyság.** Bajáról írják lapunknak: A Waidinger Salamonné és Dr. Lemberger Henrikné urnők vezetése alatt álló *bajai izr. nőegylet* évről-évre minden télszak beköszöntével, miként a Schilleri »Mädchen aus der Fremde«, megjelenik a jótekonyság himes mezején, hogy könyöradományainak győgyirjával behegeszse az inség és nyomor ütötte sebeket és az előző évek kegyelettel ápolt hagyományához hiven letegye a felebaráti szeretet oltárára az irgalom édes zamatos gyümölcsöt. Ez évben is 123 szegény iskolás gyermeket látott el meleg téli ruhával, felöltöztetve a szegényeket tetőtől-talpig, mely szép feladatában lelkesen támogatta Stern Lipótné urnő, aki a felruházott leánygyermekeket külön-külön télikendőkkel ajándékozta meg. Ezenfelül a nemesen buzgólkodó egylet 200 forintot osztott már szét oly szemérmes szegények között, kiket viszonyaik és körülményeik arra kárhoztatnak, hogy nyíltan ne kopogtathassanak a jótekonyság kapuin. — A roppant kiterjedésű czári birodalomban hatalmas rendeket vág a csontkezü rém: az éhállal; borzadva, mélyen megdöbbenve halljuk, hogy tehetetlenül vesztegel a napról-napra fokozódó köznyomorra szemben a mindenható északi koloszsus. Valóban jóleső, felemelő és szívdertő tudat, hogy a jótekonyság szerény közkatónája, a bajai izr. nőegylet, a maga szűkös eszközeivel miként táplálja a maga éhezőit, miként ruhazza fel foszlányokban didergő szegényeit!

—r—n.

— **A szombatosok a VII. kerületi állami gymnasiumban.** Dr. Szigetváry Iván, irodalomtanár a budapesti VII. ker. állami gymnasium VIII. osztályában a minap hosszabb előadást tartott a szombatosokról. Bevezetesképpen dr. Kohn Sámuel rabbinak vonatkozó nagybecsű művét sok elismeréssel bírálgatta s a magyar történeti irodalom egyik legnevezetesebb alkotásaként jelölte meg. Szakívatott fejtegetése során dr. Szigetváry teljes képét adta a szombatosoknak s végül megemlékezett Eötvös báróról, mint a szombatosok nemes pártfogójáról s fölemlítette, hogy a szombatosok segélyezésére a hazai és külföldi zsidóság minden tőle telhetőt megtett. A szép és rokonszenves előadást az ifjúság lelkesülten megélejezte.

— **Fölöslegesnek tartjuk** megczáfolni ama hirt, melyet Léváról kapunk. Lapunkat ugyanis arról értesítik, hogy az elhunyt hírneves főrabbi, Kohn Ambros özvegyének 200 frt nyugdíjat szavaztak meg, és azt is csak oly kikötéssel, hogy az özvegynek ezért évente folyamodnia kell. Lehetetlennek tartjuk, hogy a lévai izr. hitközség, mely oly sokat köszönhet bold. főrabbijának, ki 11 évig szolgálta önfeláldozó odaadással a hitközség ügyeit és érdekeit, ki egy évvel az állomás elfoglalása után azzal szerzett magának maradandó és hervadhatlan érdemet, hogy az ottani két (orthodox és status-quo) községet óriási fáradtsággal és buzgalommal egy községgé egyesítette, kinek érdemét hirdeti az új fényes templom, a modern, a kultúra minden követelésének megfelelő iskola, kit Ő Feisége legmagasabb leirátával tisztelt meg (a boldogult sokkal szerényebb ember volt, semhogy ezt világgá kürtölte volna), ily módon gondoskodjék az elhunyt főrabbi özvegyéről s három kiskoru árvájáról. Mert 200 frt oly csekély összeg, melyből még a legszegényebb módon sem lehet megélni, s a lévaiak bizonyára nem akarják, hogy bold. főrabbijuknak, ki életének javát szolgálatukban töltötte, özvegye s árvái napszámba menjenek. Hiszszük, hogy rövid idő múlva azt a hirt vesszszük Léváról, hogy úgy az összeg, mint a hozzá fűzött állítólagos feltétel nem felelnek meg a tényeknek.

— **A pozsonyi izr. népkonyháról** ottani levelezőnk a következőket írja: A most megalakult intézet a kapuczinus uton áll, a »Korona« szállóval szemben s nagy magyar feliratu czimtablájával magára vonja a járókelők figyelmét. A déli 12-2 s az esti 7-8 közti étkezések idejében megfordul benne mindkét községnek színe-java, hogy népszerűsítse a már régóta szükségesnek mutatkozott intézményt, melynek jövőjét biztosítandó, egyesület alakult. Az egyesület élén dr. Stein Lipót mint igazgató, Weiner Izrael gazda, Wiener Lajos pénztárnok és Steiner Ármán jegyző állanak. Az ételek kiszolgáltatására 100 tagu hölgybizottság vállalkozott, az étjegyek elárúsítását 30 fiatal leány végzi, a felügyeletet pedig az ezélra rendelt 7 választmányi tag gyakorolja, kiknek munkájában önként ajánlakozők is segédkeznek. A berendezést a tagoktól begyűlt 1800 frtból fedezték. A helyiségek, bár nem nyílnak az utcára, világosak. Az előszobába lépve, a felírás ötlük szemünkbe: »csak a népkonyha evőeszközei használhatók«, az első étteremben van a pénztár, és a mosdó. A négy étterem közül az utolsót a jesiva hallgatói számára rezerválták. A konyhára Schreiber főrabbinak közeli rokona, Lehmann é gyakorolja a felügyeletet. Naponta átlag 900—1000 adag ételt szolgáltatnak ki, még pedig levest, főzeléket 3-3, húst 6 és tésztát 8 krajczárjával. A bevétel fedezi a beszerzés költségeit, de a kezelés költségei a 2—15, frt járadékot fizető 304 tagot terhelik. — A jesiva segély-

egylete hétfőn és csütörtökön 60, péntek este és szombaton 120 hallgató étkezéséről gondoskodik. Levelezőnk ez alkalommalommal kiemeli a kongr. hitközség áldozatkészségét, továbbá dr. Stein Lipótné, Brüll Miksáné és dr. David Gyuláné buzgóságát.

— **Sulyos csapás érte** Tenczer Pál érdemes városatyát. Fogadott anyja Herzog Júlia 85 éves korában örökre lehunyta szemét. Az idilli szeretetről, melylyel Tenczer fogadott anyját körülvette, jeleu év-folyamunkban, midőn Tenczer életét ismertettük, bővebben megemlékeztünk.

— **Érdekes alak** dőlt ki Győrött f. hó 8-án az élők sorából. Leszlényi Ármán a győri zsidók közül az első volt, ki a város területén házat birtokos már 1851-ben felesküdt városi polgárnak s annak kiváltságaival élt. A megboldogult, ki 74 éves kort ért el, különben kitartó munkása volt a győri zsidó községnek s hol mint kultussectió, hol mint a pénzügyi bizottság elnöke szerepelt de mint a Chevra választmányi tagja is mindvégig elismerés mellett működött. Halálát két fia gyászolja: Arthur, kereskedő, ki szabad óráiban festeni is szokott, és Imre ügyvéd, ki a gyorsírási irodalom terén szintén sikerrel működött.

— **Tisztelgés.** A győri és győrséigeti izáaelita hitközség tisztviselői és alkalmazottai f. hó 7-én délelőtt tisztelgtek dr. Pfeifer Fülöp, az új hitközségi elnök előtt. A szónok dr. Fischer Gyula főrabbi volt, kinek csinos beszédére a megtisztelt rokonszenvesen válaszolt.

— **Szilágyosomlyói hírek.** Levelezőnk írja: A szilágyosomlyói izr. nőegylet e hó elején tartotta meg évi közgyűlését, mely alkalommal dr. Láng Jakabnét elnökké, Schwartz Ignácznét pénztárossá és Posner Sándort jegyzővé választották. Özv. Goldglanz Lajosnét, ki az egyesület alapítójának anyja, a gyűlésen való megjelenésekor szép ovációkban részesítették. — A »városi nőegylet« ellenőrzővé Lang Sándort választották meg. — Kerekes József kir. tan., tanfelügyelő meglátogatta az idén megnyílt izr. népiskolát s az ott tapasztaltak felől elismeréssel nyilatkozott. — Janovitz Farkas szakaturai földbirtokos eljegyezte Horovitz Reginát a megboldogult szilágyosomlyói főrabbi leányát, aki Horovitz Ármán nagyszabeni rabbinak huga és dr. Gáspár Ferencz fregattaorvos, ismert tárczairónak unokanövére.

— **Fölolvasás.** Dr. Lázár Béla, kinek tollából »Magyar zsidó családok« czimen előző számunkkal indítottunk meg érdekes cikksorozatot, a filológiai társaságban fölolvastatást tartott. A fiatal író Miller »Siegwart« cz. regénye ismertetése kapcsán a sentimentális regénykorszakról értekezett, majd a regényirodalom fejlődését rajzolta sok ügyességgel. Fölolvasását élénk tetszéssel fogadták.

— **Az »Ismerőseim«** cz. novellakötet, melyet Gonda Dezső lapunk munkatársa írt, s melynek csaknem felét az »Egyenlőség«-ben megjelent »Révai ur« tölti be, második kiadásban is megjelent.

Makai Emil felkéri mindazokat, kiknél »Zsidó költők« című könyvére előfizetési ív van, hogy ezt legkésőbb decz. 20-ig címére (Rökk-Szilárd-utca 26 sz.) beküldeni sziveskedjenek. Mindazok, kik az előfizetési összeget előre beküldik, a könyvet bérmentve fogják megkapni.

Külföldi hírek.

— **A nemzetközi gyűlés**, melyet az orosz zsidók ügyének tárgyalása végett Hirsch br. Európa nagy községeinek képviselőiből hív egybe, mint írtuk, Londonban fog megtartatni. A gyűlés ideje még nincs meghatározva, s az a hír, mintha januárra esnék, a valóságnak — jól értesült forrás szerint — nem felel meg. Legvalószínűbb, hogy a fontos tanácskozást május havában fogják megejteni.

— **Fejedelmi ajándék a szegényeknek.** A párisi Rothschildok, mint minden évben, úgy az idén is 100,000 frankot juttattak a városi szegénypénztárhoz, azon czélból, hogy a tekintélyes összeget a szűkölködők között a felekezetre való tekintet nélkül osszák szét.

— **Uj zsidó senator.** Romából jelentik, hogy az olasz király Ottolenghi Salvatore kommandórt (Milanóból) a felsőház tagjává nevezte ki. Ottolenghi-ben e magas kitüntetés a nagyobb szabású filantropot jutalmazta, aki a milanoi, és más olaszországi kézműves és munkás egyletek fejedelmi támogatása által erre rászolgált. Az új senator ama régi jó hírű család tagja, mely már sok zsidó községnek tudós rabbit és az olasz államnak jeles hivatalnokokat szolgáltatott. Az olasz hadseregnek egyik legünnepeltebb tisztje Ottolenghi nápolyi tábornok, kit a király már több ízben kitüntetett, szintén e család tagja, még pedig hűséges tagja, amire azon körülmény vall leginkább, hogy az idén hosszunapkor is fölhívatta magát szentírásolvasásra és zsidó jótékony czélokra bőven adakozott. Hogy az új senator e tekintetben nem igen maradhat el nagybátyja mögött bizonyítja azon körülmény, hogy a milanoi hitközségnek einöke. — Megemlítjük ez alkalomból hogy az olasz senatusnak most már 8 zsidó tagja van és a képviselőházban Luzzatto Ippolitonak Moncalvoban minap történt megválasztása óta 11 felekezetünkbeli képviselőnek van helye. A jogi szakíró Luzzatot hazája határain túl is jól ismerik, de nem érdektelen róla megtudni azt, hogy apja Marco, rabbi volt, s ő maga olyan jártas a zsidó liturgiában és énekekben, hogy nagy ünnepek alkalmával a kántor szerepére is szokott vállalkozni.

— **A »Zsidók közművelődési egylete Oroszországban«** most küldte szét 1890 évi működéséről szóló 27-ik évi jelentését. E szerint az egylet melynak az odessai fiókághoz tartozékán kívül 655 tagja van, a lefolyt évben segélyreszoruló tanintézeteket, középiskolai és felsőbb tanintézeti tanulókat,

valamint írókat 30,443 rubellel segélyezett. A jelentés örömmel constatalja, hogy az egylet iránt való érdeklődés évről-évre nagyobb arányokat ölt, ami különösen a jelent tekintve, igen figyelemreméltó körülmény. A vezetés báró Günzburg H. J., Bank B. C. és dr. Harkavy államtanácsos kezében van.

— **A londoni »Russo jewish comitee«** képviselőtében a minap Berlinben időzőit Singer rabbi és a német központi bizottsággal az orosz zsidók ügyében hosszasan konferált. A megbeszélés eredményéből nyilvánosságra csak annyi hozható, hogy az említett angol segélybizottság a német központi bizottság munkájának előmozdítására újabb 20,000 font sterlinget (240,000 ft) köölt le. A »Russo jewish comitee« tudvalevőleg már eddig is 120,000 fonttal támogatta a hasonló német bizottságot.

— **A »Jewish Working Mens Club«** című londoni egylet a m. hó végén nyitotta meg nagy ünnepélyességgel pompásan restaurált helyiségeit. A club, mely — mint neve is mutatja — a zsidó munkások érdekeit védelmezi, mesterinas intézetet is tart fenn, és az orosz-lengyel zsidóságnak válik különösen hasznára, amennyiben esti tanfolyamokon, felolvasásokon és vitaestélyeken pótolja hiányos műveltségüket. A körnek ezen érdemeit méltatta Rothschild lord, aki Montague Sámuel elnök meghívása folytán jelen volt az avató ünnepélyen, és ezt hangsúlyozta is megnyitó beszédében. A kör komoly működési terére érdekes világot vet azon körülmény, hogy ki van belőle zárva minden néven nevezendő játék, ellenben termei nyitva állanak nők számára is, akik férjeikkel hozzátartozóikkal itt hasznosan tölthetik idejüket. Az ünnepélyen dr. Adler Herman, Angolország fő-rabbija szintén szónokolt.

— **A német központi bizottság vezérőválasztmányában** dr. Mayer Cohen Henrik kilepése folytán megürült helyét Magnus, Berlin városi hatósági titkárral töltötték be.

— **Az orosz zsidókról** általában az a nézet van elterjedve, hogy kevés bennük az idealizmus és inkább a jövedelmező pénzüzetek után látnak. Ezzel szemben az »Isr. Wochenschrift« a következő adatokat mondja el: Az általános hadkötelezettségnek behozatala, vagyis 1874 óta az orosz zsidók 160,000 embert állítottak a hadseregbe, ami átlag évenként 12—15,000 embernek felel meg. A plevnai csatában elhunytak emlékére emelt oszlopon ott álljuk Umanski Moshka, Elboni Ábrahám és más zsidó katonák neveit. A kaukázusi hadsereg katonái seborvosainak emlékét őrző monumentumra vésett 60 név közül 8-nak viselője zsidó volt. Az sem ismeretlen dolog, hogy Skobeleff tábornok milyen sokat tartott zsidó katonáira. A orosz zsidók a tudományok és művészetek terén is szép helyett vívtak ki. Minski, Frug, Nadson, Weinberg, Levanda és Bogrov Oroszországban jó hangzású nevek. A zene

terén elegendő Rubinstein Antal és Miklós testvérek neveire hivatkozni, a szulpturában Antokolski-éra, a festészetben Levitan, Askanasi és Pasternak-éra. Olyan jogászokra, minő Passaver, Kupernick, Schaikewitz, s olyan tudósokra mint Chvolson az orientalista és fia a bölcsele Chvolson, Slonimsky a csillagász s olyan írókra, mint ifj. Slonimsky, Harkavy, Orschansky a zsidókon kívül Oroszország is bizvást büszke lehet. — Az orvosok és sebészek között sok száz a zsidó és nincs olyan orvosi szaklap, melyben a híres zsidó orvosok nevei meg nem fordulnának. Ezek közül megemlítendő: Bolest Lion, Knic sebész, Minor és Orskansky pathologosuk, Mendelstamm, Hirschmann és Rosenbach szemorvosok stb. kiknek nevei Európaszerte ismeretesek.

— **Az olasz szabadságharcz két hőse** hunyt el a lefolyt néten. Az egyik Malvano Alessandro Turinban, a másik Montefiore Sabbato Florenzben. Az olasz szabadságharcz e hősei később a közélet és államélet terén is jó szolgálatokat tettek hazájuknak, de a mellett szülőföldjük hitközségeiben is jelentékeny szerepet játszottak. Malvano ezenfelülnőke volt az 1566-iki vercelli és az 1863-iki ferrarai congressusoknak és 1878-ban Humbert király a saját iniciatívájából a corona d'Italia kommandörjévé nevezte ki.

— **Az irgalom** — ára. Lembergől jelentik, hogy ott néhány héttel ezelőtt egy 17 éves zsidó leány megbetegedett, s mivel idegen létere a zsidó kórházban felvehető nem volt, a keresztény közkórházba helyezték el, onnan azonban fertőző typhus betegsége folytán az irgalmas nénék kórházába szállították át. A leány itt meghalt, s mikor a Chevra a leány eltemetésére jelentkezett, közölték az irgalmas nénék, hogy a leány halála előtt — kikeresztelkedett. A hír gyors szárnyra kelve, nagy feltűnést keltett a városban. Dr. Caro rabbi és a hitközségi elnök hasztalan fáradozott azon, hogy a leányt a zsidó temetőben lehessen eltemetni, mivelhogy a typhusbeteg kitérése, ki szünetlenül deliriumban van, érvényes nem lehet. Az elhunytat *rendőri fedezet* mellett a kath. temetőben temették el. A leMBERGI zsidóság azonban nem hagyja abban a dolgot, hanem a térítés érvénytelen égének kimondása céljából megteszi a szükséges lépéseket.

— **Az elejtett Ahlwardt.** A hírhedt antisemita rektort Ahlwardt is utolérte sorsa, a saját pártfelei ejlették el, még pedig alaposan. Az »antisemita néppárt« és »a német-szociális párt« (mely szintén antisemita) együttesen a következő nyilatkozatot adták ki: »A pártfelek több rendbeli kérdésködése folytán alólítottak kénytelenek azon kijelentést tenni, hogy Ahlwardt rektor urnak magatartásáért és nyilvános szerepléseért semmiféle felelősséget nem vállalnak, és hogy Ahlwardt rektor egyik párt kötelekeibe sem tartozik. Berlin, 1891. novem-

ber 29-én. Az ant semita néppárt elnöksége: Dr. Böckel, a német szociális antisemita párt elnöksége: Liebermann von Sonnenberg.

— **»A Zsidó Farmer«** czimen m. hó elsejével hetilapindult meg Newyorkban, mely német-zsidó jargonban szelgálja az orosz zsidó földmivesek érdekeit. Közöl ismerteléseket az amerikai, argentinai és palesztinai kolonizációkról, főanyagát azonban a földmivelés és állattenyésztés tanítása képezi.

— **Uzszoráskodtak-e az ókori zsidók?** A német birodalmi gyűlésen Liebermann von Sonnenberg antisemita képviselő a múlt hónapban tárgyalt uzszoratórvény alkalmából azt a nyilatkozatot kockáztatta, hogy a zsidók már a római birodalomban is uzszoráskodtak. E megjegyzés folytán dr. Herrlich S. főgymnásiumi tanár a »National Zeitung«-ban kijelenti, hogy azon görög és latin írók közül, kik a zsidókról megemlékeztek, az ő tudtával a zsidóknak egyetlen egy sem lobbantotta a szemére az uzszorát. Embergylőletet, habonát és egyuttal — pogány szempontból — hitellenséget, proselitacsinálást és más egyebet ráolvas ugyan Horaz, Plinius, Seneca, Quintilian, Tacitus, Juvenal a zsidókra, de uzszoráról egyikök sem beszél. A történettudó előtt mindazonáltal ismert dolog, hogy a római birodalomban mily rettenetes mód űzték az uzszorát, még pedig a két legelőkelőbb osztály tagjai: a senatorok és lovagok. Végül kijelenti, dr. Herrlich, hogy amennyiben Liebermann von Sonnenberg képviselő valamely antik autorból vett vonatkozó idézettel be nem bizonyítja állítását, azt valótlannak és alaptalannak nyilvánítja. — Tudunkkal Liebermann von Sonnenberg ur még nem tudott nyilatkozni.

— **Németországban a legöregebb orvos** dr. Steinthal Márton, aki Berlinben f. hó 5-én ünnepelte orvosi hivatásának 70-ik évi gyakorlását. Dr. Steinthal 1798. október 22-án született Stendalban és 1818 óta folyton Berlinben lakik; ifjabb éveiben az irodalom terén is sikerrel működött.

— **Kitüntetés.** Ber inből jelenik, hogy Weisbach Valentin bankár, a királyi koronarend negyedosztályu és Kohn Simon, titk. keresk. tanácsos a korona-rend harmadosztályu jelvényét kapta.

— **A bécsi Mannheimer-egylet** alapítója születésnapja évfordulója alkalmából 1700 forintot osztott szét, mely összegből 6 rabbi, 10 rabbi özvegye, 16 tanító és 18 tanító özvegye részesült.

— **Zsidó szertartások egy hadihajón.** Hollandia Helder városának kikötőjében az ott horgonyzó »Salamander« nevű hadihajón a minap ritka szertartást végeztek. Belleman hajóparancsnoknak nyolczadnapos fián annak rendje és módja szerint megejtették a circumcisiót. A műveletet egy Coltof nevű szakember végezte s héber felköszöntőt is mondott a szer-

tartást követő lakomán. — E hajón különben évről-évre megülik a széder-estét is, ami annak a bizonyítéka, hogy a zsidó szertartásokat mindenféle élethivatásban meg lehet tartani.

— **Zsidó collegium Alexandriában.** Alexandriában a »szét. Ferencz-collegiumban« már évtizedek óta jezsuita atyák tanítanak, mely intézet Egyiptomban egyedüli levén a maga nemében, zsidó növendékek is látogatták. Az idén azonban törésre került a dolog. A paterék ugyanis nem akarták megengedni a zsidó tanulóknak, hogy jomkipurkor elmaradjanak az előadásokról, s amennyiben ezt megtennék, avval fenyegetőznek, hogy kizárják őket tanintézetükből. De a ráijesztés nem használt, minek folytán az intolerans mesterek kizárták a zsidó tanulókat. A kiközösítettek szülei az eljárást felpanaszolták a lapokban, azonban ezzel nem érték be, hanem elhatározták, hogy zsidó collegiumot rendeznek be, s nyomban hozzá is fogtak a terv kiviteléhez. A tandíj még most 1000 frank egy évre, ami a szegénybbek elől elzárja az intézeit, de hiszik, hogy közjótékonyaságból, B'nei B'risz páholy és az Alliance Isr. támogatása mellett e bajt is el fogják hárítani.

— **Oroszországban** egyre szaporodik azon rablógyilkosságok száma, melyeknek zsidók esnek áldozatául. Vilnából 2 ilyen rettenetes esetet jelentenek. Az egyik Bialoziesovában (Oszmiana kerület, Vilna kormányzóság) történt s áldozatai egy Jeffe nevű vagyonos korcsmáros, nejevel és szolgájával; a másiknak színhelye pedig Autopol (Lida kerület, Vilna kormányzóság) volt, ahol a parasztok Abramovits bérlőt és családját mindössze 12 személyt öltek meg. Az előbbinél keresik a tetteseket s az utóbbinál tömeges elfogatásokat eszközöltek.

— **A prágai »nyílt asztal-egylet«** a lefolyt tanévben 188 tanulóval 40,790 ételadagot osztaltott ki, minek folytán az egylet alapíttatása óta kiosztott ételadagok száma 512,907-re, a kiadások pedig 82,476 frtra emelkedtek. A nemes czélú egyletnek 153 alapító és 2104 rendes tagja van. Alaptőkéje 34,250 frt.

— **A karaiták köréből.** A VIII-ik század közepe táján egy Anan ben Dávid nevű tudós, megsértődve a fölött, hogy nem tisztelték meg az iskolafőnöki méltósággal, a khalifátus birodalmában a karaiták felekezetét alapította. E felekezet, a második templom fennállása idejében alakult zadduceusok pártja példájára, elvetette a szóbeli hagyományt, a talmudot és hűen ragaszkodott a szentírás minden betűjéhez. Anan Jeruzsálembé vándorolt s ott létesült az első karaita község. A negyedik században megállapított naptárt nem ismerték el jogervényesnek s az ünnepek második napját eltörölték. Oly szigorúan ragaszkodnak a szentíráshoz, hogy szombat napján sem tüzet nem rakatnak, sem nem égetnek lámpát; lakóhelyeikről egész napon át nem távoznak sőt az ételeket szét sem vágják. A karaiták köréből ne-

hány kitűnő tudós vált ki. Egyiptom, Délarábia, Görögország és Spanyolországban éltek, de számuk mindinkább megfogyott, úgy hogy ma csak Oroszországban akadunk nyomukra. Különösen Oroszország déli részében, Krim félszigetén laknak, azonfelül Cherson, Nikolajew s Odezsában. Dschufut Kaleh hírneves karaita község főrebija most arra szólította fel híveit, hogy szerencsétlen testvéreket tőlük telhetőleg támogassák, minthogy a karaiták és zsidóknak közös történetük, egy atyjuk van. Megemlítjük, hogy a karaiták jóval röbb kiváltságot élveznek Oroszországban, mint a zsidók.

— **Gyémántlakodalom.** Offenburgban (Baden) a minap ünnepelte Bloch Sámuel és neje gyémántlakodalomát. A királyi nagyherceg ez alkalomból Föhrenbach polgármester által fejeztette ki az örömpárnak szerencsekívánatait és átnyújtotta nekik értékes keretbe foglalt arczképét. A város képviselőtestülete szintén üdvözlőíratot intézett a jubiláló házaspárhoz, melynek valamennyi gyermeke, unokája és ükunokája még életben van.

— **Aranylakodalmások.** Berlinben Liebermann Lajos keresk. tanácsos és neje a napokban ünnepelték arany menyegzőjüket, mely alkalomból Frigyes császárné a jótékonyaságról ismert házaspárnak elismerő szavai kíséretében megküldte arczképét. Az aranylakodalmásokat ezenfelül a városi képviselőtestület, a zsidó hitközség, Virchow vezetése alatt a Frigyes császárnő kórház, az Auerbach-féle árvaházak és sok más egylet részéről küldöttségek üdvözölték, melyek részint feliratokat, részint ajándékokat nyújtottak át. Az örömpár a nap emlékére egy névtelennek a Berlin város kezelése alatt álló alapítványához 15,000 márkával járult s nagyobb összegű adományokat juttatott a Frigyes császárné kórház, az Auerbach-féle árvaházak és más jótékony intézeteknek.

— **Biztonsági hajót** fedezett fel Cinamon Jakab Barbertonban (Transvaal), melylyel erőműves szerkezete folytán mindenféle, akár lőtt, akár ütött leket azonnal és vízmentesen el lehet dugaszolni. A »Goldfield Journal« hosszú leírásban méltatja a találmányt.

— **Svédországban francia rabbi.** A nordköpíngi hitközség azon kérelemmel fordult a párisi semináriumhoz, hogy alkalmazás céljából küldjön neki francia rabbit. Az intézet a megkeresésnek eleget téendő, kijelölte egyik legjobb tanítványát, aki éppen tanulmányai befejezésének küszöbén áll. A jelöltet Levy Izsáknak hívják és ballberoni születésű. A próbaszónoklat, melyet Lévi a nagy ünnepek alkalmával tartott meg, olyan jól ütött ki, hogy a fiatal rabbi egyhangulag választották meg. Hogy a próbaszónoklat nyelve milyen volt, arról forrásunk nem ad számot. Megjegyezzük itt, hogy a svéd főváros rabbija magyar (homonnai) származású.

— **Aki jó erkölcsökben utazik.** A Lipcsében megjelenő antiszemita »Tages-Anzeiger« szerkesztőjét, Leutschot, a főszerkesztője, Lauko ellen há-

házi béke bontás miatt folyó bünyenyítő pörben tanúnak hívták föl. Ez alkalommal kitünt Leutzschról hogy mikor a szerkesztőségbe lépett vagy onjogi kihágás miatt már körözték. E fölfedezés oly nehezére esett az erkölcsprédikáló szerkesztőnek, hogy búcsúlanul megvált a lapjától és most vesztegetés miatt körözik.

— **Kizárt antisemiták.** A chemnitz-i conservatív egyesület előjárósága husznál több antisemita tagját kizárta, mert ezek a városi képviselőtestületi választások alkalmával az egyesületi vezetőség megtámadása mellett a német-szociális jelölteket támogatták.

— **Nagy tüzvész** pusztított f. hó elseje és második között Ajdu (Kis-Ázsia) zsidó negyedében. Leégett 200 ház és 2 zsinagóga, 8 ember életét vesztette és több súlyos égési sebeket kapott.

— **Nagel Ottó** könyvkereskedői cégnek az Egyenlőség 42. 43. és 44. számaiban megjelent hirdetéseiben pár helyen a könyvek approbációjának számai felcseréltettek. A tévedés a szedés alkalmával történt, mit az említett cég kívánságára készségesen konstatálunk. A kiadéshivatal.

Pályázat.

A szombathelyi congressusi izr. hitközség a megürült **rabbi és hitszónoki állásra** ezenel pályázatot hirdet.

Pályázótól megkívánatik, hogy teljesen végzett rabbi s hogy a budapesti izraelita országos rabbiképző intézetben nyert végelbocsátási, illetőleg rabbiképesítő bizonyítványnak birtokában legyen.

Javadalmazás: a megállapított szokásos járulékokon kívül évi **1400** frt fizetés, természetbeni lakás és **300** frt hitoktatás utáni jövedelem.

A megválasztott rabbi tartozik a rabbi és hitszónoki funkciókat magyar és német nyelven végezni, az anyakönyvet vezetni és az összes tanintézetekben a hitoktatást teljesíteni.

Pályázók felkéretnek, hogy **összes** tanulmányaikat s netáni eddigi működésüket, valamint családi állapotukat igazoló bizonyítványokkal felszerelt kérvényeiket alulírt hitközség elnökségéhez bezárólag 1892. évi február hó végéig annál is inkább beküldeni sziveskedjenek, minthogy később érkező kérvények nem fognak tekintetbe vétetni.

Szombathely, 1891. évi november hó 25-én.

Dr. Goldsmith Vilmos,
hitközségi elnök.

Izr. hitközség Karolinenthalban, Prága mellett.

Pályázati hirdetmény.

Dr. *Braun* M. megválasztott rabbinak, a boroszlói rabbisemináriumra történt meghívása és bold. **Haller** Jakab helyi és kerületi rabbinak elhunytá folytán megüresedett **rabbi és hitszónoki** állásra Karolinenthalban újra pályázat hirdettetik.

45 évesnél fiatalabb tudori okleveles pályázók sziveskedjenek okmányaikkal ellátott kérvényeiket az alulírt hitközségi előjárósághoz f. évi december 15-ig beküldeni.

A kérvényben megjelölendő, hogy a pályázó hajlandó-e próbaszónoklatot tartani.

Az évi fizetés **1500** frt a szokásos mellékjöveldmeken és azon **400** frton kívül, melyet az osztrák kormány fizet a cs. és kir. reáliskolában való vallás-
oktatásért.

Karolinenthal. 1891. október 22.

Az izr. hitközség előjárósága
Karolinenthalban Prága mellett

Pályázati hirdetmény.

A szegedi zsidó hitközség, elhalálozás folytán megüresedett **500** frt évi fizetéssel, természetbeni lakással és egyéb mellékjöveldmekkel egybekötött **templom-szolga (שמש)** állásra pályázatot hirdet.

Pályázók tartoznak igazolni, hogy a templomi szolgálat minden ágában jártasak, és hogy a magyar nyelvet teljesen bírják.

Folyamodók felszöllittatnak, hogy vallás-erkölcsi életükre, korukra, családi állapotukra és eddigi alkalmaztatásukra vonatkozó okmányaikkal felszerelt kérvényeinket **f. évi december hó 24-ig** a hitközség jegyzői hivatalához benyujtsák.

Vágó (שוחט ובודק)-képességgel bírók előnyben részesülnek. A megválasztott **állását 1892. február 1-én** tartozik elfoglalni.

Szegeden, 1891. november 30-án.

A szegedi zsidó hitközség előjárósága.

Állást talál

egy megbízható, intelligens, megnyerő modoru fiatal ember. Hol, az megtudható az »Egyenlőség« kiadóhivatalában.

Az Egyesült Magyarhoni Üveggyárak Részvénytársaság.

Fiókraktár: *Andrássy-ut 43.*

Fiókraktár: *Dohány-utca 2.*

A közeledő karácsony- és ujévi ünnepekre

ajánlja dúsan felszerelt raktárait a nagyérdemű közönség becses figyelmébe.

Házi szükségleti cikkek,

u. m.: ivó, étkező, kávé, teás és mosdó-készletek, és egyes használati tárgyak, üveg, porcellán és fajánczban; továbbá ajándékoknak alkalmas, praktikus- és fényűzési tárgyak a legnagyobb választékban, legjutányosabb gyári árakon

BUTOR

részletfizetésekre

Ehrentreu és Fuchs testvéreknel kapható

Andrássy-ut 41. sz.

7

BIEBER ANTAL

tea- és rumkereskedése

BUDAPEST

kerepesi-ut 6 sz. a «Pannónia» szállodával szemben.

mint kiválóan különlegességi üzlet ajánl egyenesen importált kínai és orosz karaván-teát

Valódi jamaikai rumot, Cuba- és braziliai rumot. legfinomabb fajú kávékat, u. m. Ceylon-, Cuba, Menado-, Java, Mocca-kávé, stb.

Négy 3/4 kilos csomaggal a legolcsóbb árak szerint bérmentve.

Belföldi, kőbányai sszát termésű és külföldi borokat, magyar és francia cognacokat leghíresebb gyárakból, likörök, kőbányai kiviteli palaczkserket, tea-süteményeket, chokoladet francziát, Euchard stb. s sok más szükségleti cikket a legjobb minőségben a legolcsóbb napi árfolyam szerint.

Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Regedei
SAVANYÚVÍZ

Árak:

1/2 lit.	7 kr.	1 1/2 lit.	13 kr.
1 »	11 »	2 »	15 »

Legfinomabb
égyenes savanyú víz
Sajóköz
antali és üdülő ital

Főraktár: *V., Lipót-körut 21a.*

! IGEN FONTOS MINDENKINEK !

Egy elegans chinai doboz 1/8 kilo legfinomabb Melange-teával és 1 liter braziliai rum 1 frt 70 kr. csomagolással; 1 font mandarin-thea 5 frt. 1 font valódi eredeti orosz karaván thea Popov K. C. testvérektől Moskvában bevitelivámjeggyel ellátva 4-6 frtig. Jamaika rum 1 liter 4 frt. cognac, borok, champagne, likörök, kávé és theasütemények a legolcsóbb árakon. 4 frtot meghaladó vidéki megrendeléseket díjmentesen küld.

3 üveg * * * Cognac alkalmas ujévi ajándéknak franko csomagolás és franko minden posta-állomásra 3 frt 75 kr.

SÁRKÁNY JÓZSEF

tea- és rum-kereskedő

Budapecsten, Erzsébet-körut 54 szám.

Univ. Med. Dr. **RENNER**
vizgyógyintézete

Budapest, VII., Valero-utca 4. sz.

Az intézet, (mely az 1872-iki év óta) fennáll, a Hidrotherapia minden modern eszközeivel van ellátva. Ugyanott a természetszerű kezelés mellett sikerrel gyógyíthatók:

1. **A különféle hátgerincez és idegbajok.** Hysteria, Hypochondria, Melancholia, álmatlanság, fejfájás stb.

2. Szédülés, vértorlódás, vérszegénység, hőség-zavarok, **nemi bajok** és **általános gyengeségek**, midőn ezek minden egyéb szer hatásával dacolnak.

3. Gyomorbélhurut, székrekedés, a belek renyhése, puffadása, hasbeli pangás stb.

4. Rheumás bajok.

Télen igen észszerű berendezés.

Árak mérsékeltek. Prospectus kívánatra.

Bentlakók és bejárók felvételnek.

☛ TELEFON 1049. ☛ 24—8

EXCELSIOR KÁVÉ

(pörkölt szemes kávé)

saját mód szerint és a belföldön kizárólagosan általunk pörkölt, a legkiválóbb kávéfajokból összeállított keverék, mely a forgalomban eddig előfordult pörkölt kávékat zamat és erő tekintetében jóval fölülmulja és azokhoz képest legalább 25%-nyi magtakarítást nyújt.

Az EXCELSIOR-kávé száraz helyen éveken át is megtartja kitűnő tulajdonságait.

Finomra való őrlés ajánlatik.

☛ **Kéretik a védjegyre ügyelni.** ☛

Kapható 5, 2, 1 és 1/2 kilós csomagokban. — Kicsinybeni árak: legfinomabb 00 sz. faj frt 2.40, finom 0 sz. faj frt 2.20 kilónként.

Első magyar gőzkávépörköldő

WERTHEIMER és FRANKL Budapest.

Minta kívánatra ingyen és bérmentesen.

Kohn Arnold

gazdag sarkóráktárát
(Váczikörut 14, szemben az Andrássy-ut torkolatával)

ajánlja mindazok figyelmébe, kiknek a sarkóállítás szomorú kötelességét kell teljesíteniök.

Szép és pontos kivitelért és lehetőleg olcsó megszámitásért kezeskedik a cég jó hírneve.

☛ Szombaton és ünnepnapokon zárva. ☛

Karlsbadi czipő - különlegességek!

KAJÁRI DEZSŐ

BUDAPEST, DOROTTYA-UTCZA 8.

Ajánlja

karlsbadi czipőraktárát

urak, nők és gyermekek részére, továbbá a legjobb téli czipők oraszlovak posztó és

filcz czipőit, **parafa talppal** érzékeny és kényes lábra. A legkitűnőbb **koresolya-czipőket**, valódi **vízmentes bagaria** és **halina eszímákat**, a legújabb **mikado reggeli filcz czipők karácsonyi** és **ujévi ajándékoknak** igen alkalmasak.

DOROTTYA-UTCZA 8. SZÁM.

„P É N Z-

ÜGYI SZEMLE“

a legmegbízhatóbb pénzügyi szaklap és sorsolási tudósító.

Legbiztosabb felvilágosítással szolgál spekulánsok és tőkepénzeseknek.

Minden felvilágosítás díjmentesen nyújtatik és a már most jelentkező előfizetők 1892. április 1-ig a lapot ingyen kapják.

Előfizetési díj 1893. április 1-ig **1 frt.**

Kiadóhivatal és szerkesztőség:

Budapesten, Teréz-körut 48.

Telefon 116.

10—1

Anthologia a zsidó klasszikus költőkből.

XXXIII.

Az a lány, kit Mózes ibn Ezra szeretett,
máshoz ment nőül. Ez a szegény poétára kép-
zelhetőleg nagyon rosszul hatott. Egész életét
tomba dőlni látta s otthagya otthonát, futott
a világtól, önmagától.

Versei, melyek közvetlenül ezen viszonyá-
ból fakadnak, a zsidó erotikus költészet sajátos
termékei, épp azért, mert szokatlanok.

A mi poétánk azonban fogékony, kedély-
lyel volt megáldva s minden egyéb hangulatra
is megtalálta a formát. Meghasonlott szíve min-
dennemű érzések forrásává lett s így halljuk őt
dalolni vigan, szomoruan, életről, halálról, ahogy
azokat a dalokat vérmérséklete és a körülmé-
nyek benne ébresztették.

Mózes ibn Ezra költeményeiből

Uti emlék.

A sivatag lakója voltam

Hosszú, magányos utamon.

Puszták királya volt a költő,

Szívesen látott a vadon.

Mikor az orkán szárnya üzött

S nem ébredt részvét senkiben;

Itt legalább az állatok közt

A szegény vándor megpihen.

Lakatlan tájék, üdvözöllek!

Fogadd szívesen csókomat;

Embernyom még nincs e tájon

Itt élni százszor boldogabb!

Szívesen élek elhagyottan,

Hol legsűrűbb a rengeleg,

Mint ott, hol a nagyot lenézik,

S ujjongnak a kicsinyek!

Temetőben.

A temetőbe' jártam éji órán

Sígy szólt egy hang a föld alól:

Ti, akik ma fölöttem jártok,

Holnap a sir ölébe szálltok

És ami szép, romokba hull.

Oh hallom ezt a síri hangot,

Mely utaimon elkísér;

Szívemnek is van két halottja,

Ők is lenn nyugosznak a porba'

Hol megszűnik a szenvedély

Oh szüleim, kik itt nyugosztok,

Oh jaj, az élet fáj nagyon! —

Egy sirhalom, a mire vágytam,

Mellettetek pihenni lágyan,

Egyetlen vágyam óhajom.

Makai Emil.

Magyar-zsidó családok.

I.

Idégenben.

— Rajz. —

— Anyám! Klein Izor ur és barátja eljönnek ma
este s megkérnek téged. Engedd meg, hogy fölléphet-
sek egy előadáson.

— Kik azok?

— Első segéd Csillag és társánál.

— Nos?

Többet nem tudott mondani. Édes anyjának nem
tetszett meg Klein ur. Nagyon parasztosan elegansnak
találta. Észrevette ugyan rögtön, hogy ég a ház körül,
de nem mert nemet mondani.

— Fiam dönt ebben — mormogta.

Bátyja is ellenezte, gúnnyal szólt a mosónő sar-
jadékról, ígérte, hogy tudakozódni fog a kompániáról,
célzott a czilinderre, meg a galossnira, kaczagott Izor
ur »kiszdihand«-jain.

Ekkor este ám zokogva aludt el Thea.

— Micsoda egy kompánia — mondta másnap a
bátyja. Ezekért költségbe verni magát, igazán nem ér-
demes. Anyja is a bátyjához szólított. Minden szava egy-
egy célzás volt Izor urra. »Kiszdihand Thea, add ide a
sótartót!« »Mit, vizet is én hozzak be? Kire gondolsz
— kiszdihand?«

Nagyon korlátolt embernek — gondolta Thea a
bátyját.

Pedig csak a született aristokrata beszélt belőle a
demokratáról.

A lánynak ezek voltak élete legkeserűbb napjai. A
sirás végre hatott. Nem ellenezték többé. Ha a próbára
el kellett mennie, a bátyjára szorult. Pedig haragudott
reá — szívéből. Az Izor ur meg lassanként mártírrá
vált ki képzeletében. Egyre szívósabban ragaszkodott
hozzá, a bálhoz, dolgozott toilette-jén, tanulta szere-
pét! Megbarátkozott, jobban társnőjével — hisz az is
elmegy a mulatságra, úgy eludtak csevegni az illúzió
színéről, a derék formájáról, a keztyűről, meg a gyöngy-

sorról, a cipőről és a hajékról Pedig azelőtt — sohasem törődött az ilyes czikkkel!

Otthol a bátyja gunyja fogadta. Ha megtértek a próbáról — megkaczagtatta anyját a sok ferdeség kiszínezésével. Van ott egy kereskedő segéd, görbe lábakkal és hosszú orral, — hogy affektál vele! Ez igazán nem nekik való társaság! Hogy sülyed Thea izlése! Ez szégyen, gyalázat! Abba a kompániába keveredni!

A lány könyekre fakadt, mire megsajnálta. Nem értette őket. Azt látta, hogy a társnői mind oly jól érzik magukat azoknak a fiatal embereknek a társaságában. Csak ő a kivételes? Miért?

A leány megmaradt idegennak — otthol!

Eljött a főpróba napja. Toilette-je kész, szerepét tudta, — nem valami jól — de hagyján. A főpróbára elment vele az anyja is. Látta, hogy beléptekor idegen arcvonásokat ölt magára. Azt a régi, parancsoló, uri vonást, melylyel egykor — ah nagyon-nagyon régen — hódított.

Itt ez nem hatott. Büszkének találták, s a szegény népek egymás körébe huzódtak. Anyja is idegennak érezte magát ott, s bátyjával beszélgetett halkán, ünnepelesen.

Mikor Izor ur elkísérte őket a kapuig, tüntetőleg hidegen bucsuzott el tőle. Bent a szobában kitört. A bátyja ráduplázza, célzásokat tett a teremre, mely olyan magas, hogy ha egyet ugrik, a tetőbe verheti a fejét, a kompániára, melyen érzik a rongy szaga, Izor urra, ki beteggé teszi őt hajlongásaival, a gavallérra, ki úgy legyezett ott egy leányt, mintha vizet merítene, a kisasszonyokra, kik genálisan a földre telepedtek le, — mert nem volt a teremben elég szék — —

Minden szavával a szívéig hatott Theának.

— Mindegy — szólt hidegen — legfeljebb nem fog elvenni egy gróf.

Másnap jókor ment haza az üzletből és korán öltözködni kezdett. Mikor Izor ur érette ment — felöltözve találta.

— Mehetünk?! A kocsi lent vár — szólt Izor és büszkén tekintett a lányra. Milyen udvarias vagyok, lám!

Anyja gunyosan mosolygott:

— Kezd pazar lenni — Klein ur! — szólt hidegen.

— Ah kérem, szót sem érdemel.

Csak ránézett. Izor ur észrevette, de nem értette meg tekintetét. Bátyja gunyosan köhécselt.

A hátsó ajtón léptek be a művészterembe, o t volt már az egész személyzet.

Anyja és bátyja az első sorban foglaltak helyet, künn a teremben. Körülnéztek. A rosszul világított terem már félig megtelt. Csupa szegény arczok. Csupa otthon hagyott nyomor, élvágyó tekintet, kíváncsi szempír, félénk kifejezés. Nagyon bántotta őket a mult, főképp itt! Most!

Hátuk mögött, kartonruhas toilette-ben, megösmerték a dob-utczai mosónőt is, a Klein Izor ur mamáját, ki köszönt nekik. Nagyon hidegen fogadták.

— Micsoda nép — sugta a fiához.

— Très commune! — sugta ez vissza.

Azután szavalt egy fiatal ember, meg játszottak egy quartettet, pokoli összhengban, de a lelkesedés nagy volt.

— Nincs a mamánál vatta? — kérdezte gunyosan a fiu.

A zenére czélzott.

Azután természetesen monolog következett, mire nagy szünet, aztán pisszegés, csuklás, köhögés, rikácsolás kíséretében megkezdtek a szindarabot.

Thea bájos volt s a népség nagyon tapsolt. Volt ott egy gyárosné is, ki bátorságot vett magának hozzájuk menni és gratulálni; egész este rájuk sem nézett többé, úgy fogadták.

Mikor Thea toilette-t váltott s bejött a tánczterembe már épp a négyesre állottak fel. Suttogás, a meglepetés zaja fogadta. Izor ur büszkén lépett vele végig a termen, s Thea lesütött szemekkel haladt mellette.

Boldog volt!

A taps, a siker, a tetszés, a rendezőség adta virágcsokor — kárpótolta a heteken át végig szenvedett tengernyi gúnyért. Nem látta a bátyját, egész este a táncznak élt, forgott, lejtett, bűvösen, kecscsel, főképp Izor urral, ki egész dühvel forgatta a csárdásban, egyre kajántva: Sohse halunk meg.

Izor ur is jól érezte magát.

— Meg van az erkölcsi siker — bár nem lehet tánczolni. Sokan vannak — mondta ide is, oda is!

Ő volt a központ. Társai igyekeztek őt utánozni, úgy hajlongni, mint ő, olyan dühvel tánczolni, mint ő, ide-oda futkosni, mint ő, kiabálni:

— Helyre! Rendre! Körben! Nagy kört!

Csorgott róla az izzadság, gallérja facsaró víz volt, frakja csak úgy lengett ide-oda.

Ugy éjfél tájban az egyik fiatal ember már beborozott. Egypár rendező Izorért futott.

— Dobjátok ki! — szólt hozzájuk. A részeg nem engedett.

— Adjátok vissza a belépti díjat Nem mék más-kép! — Gazemberek vagytok! — Fizettem — nem lo-pom a pénzt! — akadékoskodott.

Kidobták.

— Egy barátomat már kidobtak — mesélte Izor ur Theának Tréfának vélte, pedig a Thea bátyja gunyosan kaczagott rajta:

— Szép barátjai vannak! Klein ur — hánynyal rendelkezik még ebből a számból? — szólt hozzá.

Izor ur nevetett rajta Thea sajnálta őt.

A soupée alatt Izor ur Thea mellett ült.

A rendezőség elfoglalta a szomszéd asztalt s egyiknek másíknak virágos jó kedvé volt.

— Ide pájtás! Ne feledkezz el az öreg harczosról! S méter hosszú üvegből öntötte a bort. A cigány ráhuzta a tust, a fiuk meg nótázni kezdtek.

— Halljuk Izort! Izort! kiabáltak.

— Izor eszik! — szólt vissza Izor ur.

— Ne egyék! halljuk! — halljuk!

— »Káka tövén . . . « — gyujt rá a nótára Izor ur, a többi reá.

— Nagy szónok Izor ur — sugta Theának a bátyja.

Thea pompásan mulatott. Míg az anyja, meg a bátyja oly végtelenül idegennék érezték magukat e szedett-vedett nép között, Thea lelke melegével tapadt hozzájuk, ott érezte magát otthon, nem volt idegen közöttük.

*

Harmadnap megkérlette Izor ur a Thea kezét.

Lázár Béla.

ARNSTEINER ÚR HÁZTÜZNÉZŐBEN.

Elbeszélés.

(23)

Írta: **KOMPERT LIPÓT.**

Az éjjel még mindig együtt találta hármukat, — már mint Arnsteinert, a tollfosztó asszonyt és a Szálit — bizalmas tereferébe merülve. Dehogy ügyeltek ők egyébre, ha nem az ő közös boldogságuk szálainak szövésére-fonására. Száli megint csak odahúzódott az ő ördögös zugolyába, de nem azért, hogy álmodozzék, hanem, hogy a régóta megálmidotakat megelevenedett képükben újra meg újra szemlélje, újra meg újra megcsodálja; mert Arnsteiner Gyula tanár ur odahúzódott ám melléje.

Töméntelen fáradságot és szót vesztegetett el a boldog vőlegény addig, míg az ő menyasszonyának ártatlan lányos tartózkodását annyira ki tudta hozni a sodrából, hogy megszólításul nem a nagy respektussal járó »tanár ur«, vagy a komoly »Arnsteiner ur«, hanem a bizalmas »Gyula« esendült a fülébe. — De mikor aztán ez a szó csuszott ki a Száli ajakán, hát valósággal úgy tetszett, mint mikor a forrás kibugygyan a föld gyomrából, s ott látja maga körül az egész dalos, virágos, illatos természetet, melynek ölénben vigan csörren odébb . . .

És milyen csacska lett a kis Száli egyszeribe! Beszért tüled-hozzád, vég és hossz nélkül mindenről, amit az ő csodatevő zugolyában összerótt álmodozva, fityegő gombokról, leporolt könyves állványról . . . Arnsteiner ellenben egyre azt hajtogatta, hogy hiszen ő tulajdonképpen Winterfeld Szidonia helyett mindig is a Száliga gondolt és amint az egy művelt emberhez illik, bizonyította ezt rengeteg nagy érveléssel, mi-

ben egyedül az volt a megdönthetetlen, hogy egyáltalán nem szorult megdöntésre. Utóvégre is abban állapodtak meg, hogy ez így volt megírva a sors könyvében, ami fölött pedig teljesen kárbavesztett munka minden okoskodás.

Az iskola ügyosztály igen megtisztelő meghívásáról, mely a főtanítóságot meghozta, Arnsteiner szintén kellő fővilágosítással szolgált. A levél már néhány napja kezében volt, de egész lelke foglya lévén ama hóbortnak, melytől csak az imént szabadult meg — »akár csak a halálról« megfélekezett róla. Csak ama nevetséges találka helyéről való szatértékor jutott eszébe az irás, amiben bizonyosan az uristennek magának volt része, hogy hát legyen valamije, amivel odaléphessen a Száli elé még pedig nem üres kézzel.

— Minden az isten rendelése! — vágott közbe a tollfosztó asszony, aki eddig a fiatal pár tereferébe bele sem kottyant.

— Igenis az isten rendelése, — ismétlé megegyezően, mivel a fiatalok hamarosan nem feleltek a közbeszólására — talán áll ez az én Mayerem (isten nyugosztalja szegényt) könyveire is. — Most legalább olyan ember kezébe kerülnek, aki tud hozzájuk. No lám, és én, jó bolond, még az elébb fel tudtam panaszkodni.

Arnsteiner fülelni kezdett,

— Miféle könyvekről beszél? — kérdezte hevesen.

— Száli add csak elő őket a sifonéból — szólt az asszony. Tudod ott hevernek a legalsó fiókban, egészen a sarkába dugva.

Száli felugrott az ő zugolyából, rövid keresés után előszedte a fehér bőrbe kötött hat nagy foliánt s oda rakta az asztalra.

A tanító alig pillantotta meg, villanó szemmel ott termett az asztalnál. Fölütötte az egyiket, s nyomban elkialtotta magát:

— Szent isten, honnan kerülnek ide ezek a könyvek?

— Az én uram, a Majer, (az isten nyugosztalja szegényt) valami öreg plébánostól vette őket néhány évvel ezelőtt.

— Száli, gyere csak ide, olvasd ezt a czimlapot — szólt a tanító nagy fölindulással, miközben remegő ujjával a betűket kísérte.

A leány hozzásimulva olvasta:

— »A magyar nyelv szótára. A magyar tudományos akadémia megbízásából készítették Fogarasi János és Czuczor Gergely.

— Tudod Száli mi ez? — kérdezte a tanító szinte lelepszakadva.

— Nem ez az a könyv, — szólt Száli némi gondolkodás után, s a tanítón felejtette kutató ezemet —

izé, nem ez az a könyv, ami után olyan nagyon vágyódtál, Gyula?

— Igen, válaszolt a tanító tisztességtudó ünneplésével, — a nagy Fogarasi ez, amit magad előtt látsz. A páratlan Fogarasi és Czuczor a magyar tudós társaság kiadásában.

— Lásd micsoda rengeteg munka ez, 110,784 cikk van benne megírva, még pedig 570 nagy iven.

És egyik kezét a leány nyaka köré fonva, másik kezével meg a nagy kvart kötetet a szoba gerendája felé nyujtva, ujjongva kiáltotta:

— Immár beteljesedett lelkemnek minden vágya. Van szép állásom, enyim a kis Szál és az akadémia nagy szótára.

Néhány évvel ezelőtt egy vidéki városkában, melynek nyomtatványai a világ könyvpiacznán nem nagy szerepet játszanak, egy füzetke jelent meg e czimen: »A határozott és határozatlan igeragozás. Nyelvészeti kritikai adalékok a magyar nyelvtudományhoz. Irta Arnsteiner Gyula főtanító. A m—i izr. iskolában.« Ajánlása a következő: »A szenvedő emberiség barátjának, népünk között minden szép és jó előmozdítójának, nagyrabecsült és büszkén barátjának vallott dr. Lilienberg Náthán urnak, az m—i iskolaügyosztály elnökének tisztelete és hálája jeléül — a szerző«

Arnsteinerre nézve bevált tehát mind a három jószág, amire oly nagy véletlenül akadt rá. Hivatásában megbecsülik és igaz értéke szerint méltányolják. Otthon hű szeretet ápolja és melengeti, mely örökös derüvel, s a legbensőbb megelégedés mosolyával te-

kint elé lakása minden zugából, ott ragyog, ott szálkózik otthona légkörében. És a mind ebből kifolyó hangulatnak, amihez a nagy szótár szintén hozzájárult, lehet következménye az a bizonyos nyelvészeti-kritika adalék a magyar nyelvtudományhoz. A tudós adalékosok, bárha bőven van részük a sok adalékban, remélhetőleg ezt az adalékot sem fogják megvetni.

Az évek során aztán előkerült a negyedik, ötödik és hatodik jószág is, kiknek érdekében az öreg tollfosztó asszony ismét hozzálátott előbbi foglalkozásához. Az öreg t. i. nagy határozottsággal állítja azt, hogy Arnsteiner ur (mindig így szólítja, mert tisztességtudó vele szemben most is) ivadékai azért olyan piros pozsgások és elevenek, mert jó álmuk van, és ennek a jó álomnak egyes-egyedül a toll az okozója, amit a »bábi« fosztott ágyacskáik számára.

És ami a legnagyobb csoda, Arnsteiner Gyula urnak soh'sem jutott eszébe, hogy neje művelődését tovább fejleszsze, még csak meg sem kísérelte. Mindazonáltal számtalanszor emlegette dr. Lilienberg barátjának, a tanügyosztály előjárójának, hogy a feleségének kis ujjába is több tudás szorult, mint száz másnak a fejébe, akiket ő oktatott; megvan benne »a művelődés érzéke.«

Ez okból megfeledkezett ama régi ígéretéről is, hogy Szálit be fogja vezetni a görög mythologia titkaiba. Törődött is velök, bánta is az ő felesége azt a sok idegen istent! Hiszen napról-napra buzgó hálával ismerte el minő kegyelmet és végtelen szeretetet tanúsítóit vele szemben az egyetlen igaz, örökkévaló isten!

Németből: Haber Samu.

Usász. és kir. udv. szállító.

FISCHER J.

porcellán és majolikagyár.

FŐRAKTÁR

BÉCSI-UTCZA 9. szám.

Porcellán és majolika különlegességek.

Meglepő

ujdonságok

használati és dísz tárgyakban.
minden árfokozat és ízlés szerint.

Uzsonna készletben nagyszerű ujdonságok majolikában.

6 személyes uzsonna készlet, mely áll:	) 6 csemegetányér,	)	Összesen
	) 6 kávécsésze,	)	
	) 1 gyümölcstartó,	)	6 frt 75 kr.
	) 1 sonkástálból	)	

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve küldetk.

MOST JELENT MEG

a Zsidó Házasságokra vonatkozó jog-
elvek és szabályok a megfelelő rendeletek-
kel és határozatokkal. — Irta Kassay Adolf, at-
dolgosta Severus. Ára 50 kr. postával bérmentve
53 kr. **Robiesek Zsigmund** kiadása Buda-
pest, Erzsébet tér 14. szám.
3—1